

Pla de Sostenibilitat Turística del Baix Empordà

Horitzó 2023 - 2025

Índex

Preàmbul	1
Aspectes metodològics	3
Co-creació del pla.....	4
Vies de participació	4
Informes i material de suport	8
Fase I: Anàlisi de la destinació	11
Context geogràfic	11
Situació, mapa i divisió administrativa.....	11
Clima i orografia	12
Infraestructures d'accessibilitat	12
Mobilitat sostenible	13
Context socio-econòmic.....	14
Demografia.....	14
Economia de la comarca	15
El sector turístic al Baix Empordà.....	17
Recursos turístics.....	17
Característiques de l'oferta.....	24
Característiques de la demanda.....	28
Sostenibilitat.....	33
Sensibilitats dels agents turístics de la comarca	38
Taller d'Activació LEGO Serious Play®	38
Aportacions de les enquestes	41
Aportacions de les entrevistes	43
Diagnosi compartida	45
Fase II: Definició de l'estratègia.....	48

Visió compartida	48
Principals obstacles de la sostenibilitat turística al Baix Empordà.....	49
Objectius marc 2023 - 2025	51
Fase III: Pla d'accions 2023 – 2025	57
Objectiu 1: Disseny d'un sistema de governança turística sostenible comarcal	57
Objectiu 2: Lluita contra el canvi climàtic i reducció de la petjada de carboni.....	62
Objectiu 3: Desplegament d'un model de màrqueting turístic sostenible	67
Objectiu 4: Transferència de coneixement i retenció de talent	71
Cronograma d'actuació	74
Agraïments.....	76
Bibliografia.....	78

Índex de taules, gràfics i il·lustracions

Taula 1: Llistat d'experts entrevistats	6
Taula 2: Ports del Baix Empordà	12
Taula 3: Béns Culturals d'Interès Nacional (BCIN). Comarques de Girona i total de Catalunya, 2020.....	19
Taula 4: Principals xifres de Turisme Actiu i Natura al Baix Empordà.....	22
Taula 5: Principals xifres de Turisme Gastronòmic al Baix Empordà	23
Taula 6: Allotjaments turístics i places al Baix Empordà.....	24
Taula 7: Llistat d'oficines de turisme del Baix Empordà	27
Taula 8: Viatgers, pernoctacions i ocupació en allotjaments turístics al Baix Empordà, 2021... ..	28
Taula 9: Viatgers, pernoctacions i ocupació en establiments hotelers al Baix Empordà, 2017 – 2021.....	29
Taula 10: Principals mercats emissors al Baix Empordà, 2019 – 2021.....	33
Taula 11: Certificats més utilitzats al Baix Empordà	37
Taula 12: Participació de les enquestes	41

Taula 13: Aposta per la sostenibilitat dels agents turístics del Baix Empordà.....	42
Taula 14: Diagnosi compartida de la sostenibilitat turística al Baix Empordà.	46
Taula 15: Obstacles de la sostenibilitat turística al Baix Empordà.....	49
Taula 16: Cronograma metodològic d'actuació del PSTBE	74
Gràfic 1: Distribució de la població del Baix Empordà per edats, 2021.	14
Gràfic 2: Valor Afegit Brut (VAT). Percentatges per sectors al Baix Empordà, 2019.	15
Gràfic 3: Nombre d'aturats al Baix Empordà, 2017-2021	16
Gràfic 4: Total de places en habitatges d'ús turístic i allotjaments al Baix Empordà	25
Gràfic 5: Percentatge (%) d'ocupació hotelera segons trimestre al Baix Empordà, 2021	29
Gràfic 6: Arribades de viatgers als establiments hotelers del Baix Empordà, 2017 – 2021.....	30
Gràfic 7: Distribució de la despesa dels viatgers al Baix Empordà.....	31
Gràfic 8: Atractius més visitats al Baix Empordà, 2021.....	32
Gràfic 9: Implicació dels allotjaments turístics del Baix Empordà en establir mesures sostenibles	36
Gràfic 10: Gènere de la direcció gerent dels allotjaments turístics al Baix Empordà	37
Gràfic 11: Elements més importants per a la sostenibilitat en el sector del turisme al Baix Empordà segons els agents turístics.	39
Gràfic 12: Elements que facilitarien treballar per a la sostenibilitat en el sector turístic del Baix Empordà.....	39
Gràfic 13: El que més motiva als agents turístics del Baix Empordà treballar al sector del turisme.	40
Il·lustració 1: Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de les Nacions Unides.	1
Il·lustració 2: Continguts en les fases metodològiques del pla.	3
Il·lustració 3: Mapa del Baix Empordà amb divisió per municipis.....	11
Il·lustració 4: Espais naturals protegits al territori del Baix Empordà.....	17
Il·lustració 5: Perfil del turista del Baix Empordà segons les característiques predominants	32

Il·lustració 6: Elements destacats de la visió compartida sobre sostenibilitat turística del Baix Empordà. 40

Il·lustració 7: Visió compartida de la sostenibilitat turística al Baix Empordà – Horitzó 2030. ... 48

Sigles i abreviatures

CCBE – Consell Comarcal del Baix Empordà

CETS – Carta Europea de Turisme Sostenible

DDGI – Diputació De Girona

DO – Denominació d’Origen

ETIS – European Tourism Indicators System

FFE – Foundation for Environmental Education

GENCAT – Generalitat de Catalunya

GFHS – Global Forum on Human Settlements

GSTC – Global Sustainable Tourism Council

ICAEN – Institut Català de l’Energia

IDESCAT – Institut d’Estadística de Catalunya

METEOCAT – Servei Meteorològic de Catalunya

ODS – Objectius de Desenvolupament Sostenibles

PEIN – Pla d’Espais d’Interès Natural

PIB – Producte Interior Brut

PIME – Petita i mitjana empresa

PSTBE – Pla de Sostenibilitat Turística del Baix Empordà

SICTED – Sistema Integral de Calidad Turística Española en Destino

VAB – Valor Afegit Brut

Documents annexes al pla

Informe del Taller d’Activació LEGO Serious Play. Document de treball.

Informe del Taller de Diagnosi i Visió. Document de treball.

Informe del Taller d’Accions i Coresponsabilitat. Document de treball.

Informe de resultats de les consultes. Document de treball.

Informe de resultats de les entrevistes en profunditat. Document de treball.

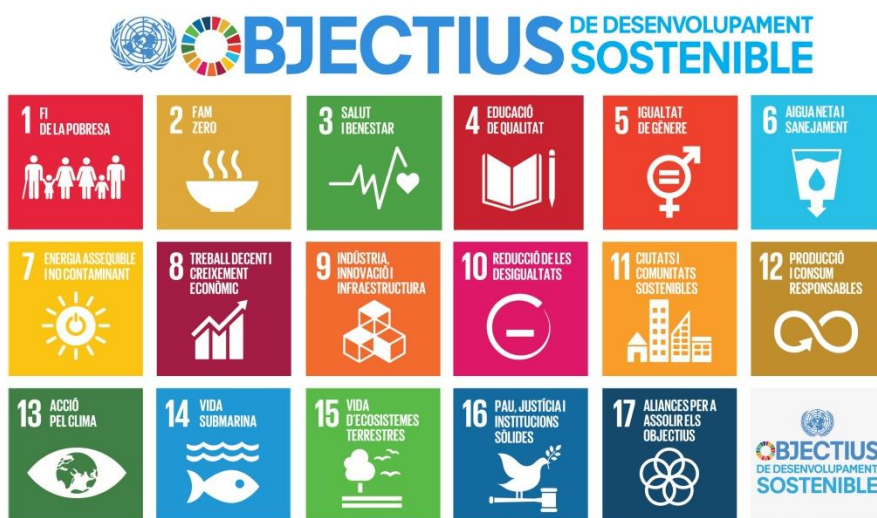
Preàmbul

El present document exposa els resultats del procés de treball dut a terme entre els mesos de juliol i desembre de 2022, a través del qual s’ha assolit l’objectiu fixat pel Consell Comarcal del Baix Empordà de disposar d’un Pla de Sostenibilitat Turística per a la comarca, construït de manera participada i consensuada amb els agents turístics del territori, a partir d’un horitzó 2023-2025, però amb una visió a llarg termini que pugui esdevenir com a element catalitzador d’una suma de propostes i reflexions fins al 2030.

L’objectiu d’aquesta eina és posicionar el Baix Empordà com una destinació que, més enllà dels seus atractius naturals, culturals i patrimonials, aposti per un creixement de l’activitat turística amb un compromís de sostenibilitat clar cap al territori. Alhora, posant en valor la cooperació per enfortir sinergies i aliances estratègiques que permetin una millor governança entre tots els agents turístics del territori, on el Consell Comarcal es compromet a liderar, juntament amb els actors turístics del territori, de manera consensuada i participativa, la implementació i seguiment d’aquest pla.

És rellevant esmentar que la missió d’aquest pla es troba alineada a contribuir als 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) senyalats per les Nacions Unides a l’Agenda 2030, on el turisme hi té un gran potencial de implicació, donada la transversalitat de la seva activitat i el gran nombre d’actors que hi participen en la seva cadena de valor, i que fan possible que la seva participació sigui possible en la consecució de tots els ODS.

Il·lustració 1: Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de les Nacions Unides.

Font: Google imatges.

Els objectius específics d'aquest Pla de Sostenibilitat Turística per al Baix Empordà foren, des d'un inici, facilitar:

- La construcció d'un entorn en què prosperi la gestió sostenible del turisme a la comarca.
- L'assegurament de pràctiques de gestió internes i externes alineades amb els millors exemples d'estàndards internacionals de sostenibilitat.
- El foment de visites amb més valor afegit oferint al mercat una manera fàcil de determinar a on es troben les experiències genuïnes i autèntiques.
- La integració a una xarxa global de destinacions afines que aposten per l'excel·lència en la gestió sostenible del turisme així com aprendre de les millors pràctiques de gestió.

El document que es presenta a continuació inicia amb una exposició del marc metodològic dissenyat i emprat per la consecució dels objectius fixats en el procés d'elaboració de sis mesos, i el segueix una estructura de continguts o fases que ordenen el procés natural de reflexió estratègica, on hi trobem: una primera fase analítica, que consta d'una diagnosi de la destinació i el seu punt de partida en matèria de sostenibilitat turística; una segona fase estratègica, on es defineix la visió compartida a llarg termini del territori i els objectius o eixos de treball per a la construcció d'un nou model de creixement per al Baix Empordà alineat amb la sostenibilitat; per últim, una fase final operativa on s'estableixen accions concretes a implementar, amb la corresponsabilitat d'agents turístics i indicadors necessaris per a assegurar la continuïtat de les iniciatives plantejades i del pla.

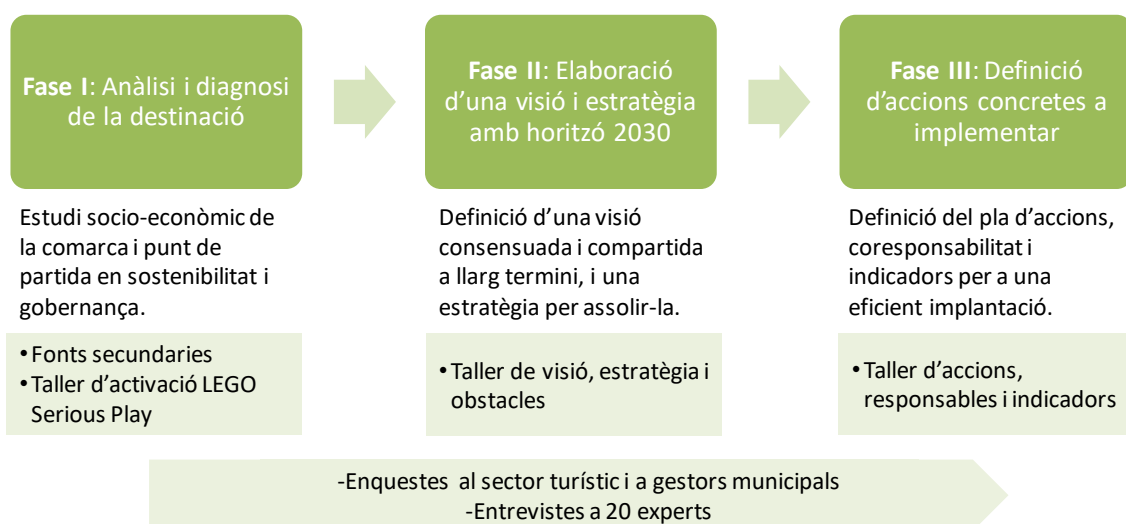
Aspectes metodològics

A efectes de coherència amb el plantejament dels principis rectors per l'elaboració del Pla de Sostenibilitat, i en particular per garantir la participació, la representativitat i el consens dels actors que constitueixen l'ecosistema turístic de la comarca, el disseny del marc metodològic ha constituït un dels aspectes clau per a l'obtenció dels resultats, a la vegada que representa un aspecte d'innovació en les dinàmiques de treballs col·lectius d'aquesta envergadura i repte.

La voluntat des d'un inici fóra que aquest pla, tot i que impulsat des del Consell Comarcal del Baix Empordà, representés i integrés l'opinió del major nombre possible d'agents turístics del territori, tant del sector públic com del privat, com d'experts i docents en diferents àmbits. De la mateixa manera, s'ha impulsat una sistematització iterativa de la planificació que activi el principi de coresponsabilitat, partint de la involucració en els diferents processos de consulta, i integrant-los en el propi disseny de l'estratègia de sostenibilitat i les accions a implementar. En definitiva, iniciar un procés de co-creació d'aquest model de co-gestió turística territorial.

La sostenibilitat és un esport d'equip, i la cooperació públic-privada és cabdal per a l'èxit del procés d'execució i implementació de les diferents accions del pla. En aquest sentit, s'ha elaborat un esquema metodològic dels principals continguts i les accions executades durant el període d'elaboració del pla, organitzades en les diferents fases plantejades.

Il·lustració 2: Continguts en les fases metodològiques del pla.

Font: Elaboració pròpia.

Co-creació del pla

Un dels principals aspectes a destacar en la construcció i redacció d'aquest pla, ha estat la col·laboració existent entre el Consell Comarcal del Baix Empordà, encarregat del lideratge i principal impulsor dels treballs duts a terme a la comarca, i l'equip de professionals de l'empresa de consultoria Pax# Genuine Tourism Advisors, principals redactors i responsables de dirigir, coordinar i executar les tasques d'aquest procés. Ambdós organismes han elaborat una feina conjunta en fer possible l'assoliment dels objectius marcats en aquest pla, no només en el seu plantejament, sinó en l'execució de les tasques pertinents.

Els principals àmbits de col·laboració s'han vist reflexats en la creació i desplegament d'un calendari metodològic durant aquests sis mesos per impulsar les diferents accions i vies de participació del pla, la recopilació de fonts i documentació útil en la investigació i diagnosi de la comarca, la construcció d'un mapa d'actors turístics rellevants al territori per a la seva integració en les diferents vies de participació (tallers, entrevistes i consultes), la celebració i activació d'aquestes vies participatives en els temps marcats, i la comunicació constant amb els actors involucrats en el procés assegurant la màxima participació possible. Addicionalment, s'ha creat un compte de correu electrònic compartit per a facilitar i centralitzar les comunicacions referents al pla sota el nom: pladesostenibilitatturistica@baixemporda.cat.

El sistema de treball compartit ha permès desenvolupar aquesta línia de co-creació del pla que ha generat el compartir coneixements, competències i esforços, que han ocasionat la millora en els resultats obtinguts i en l'assoliment dels objectius plantejats de manera més eficient.

Vies de participació

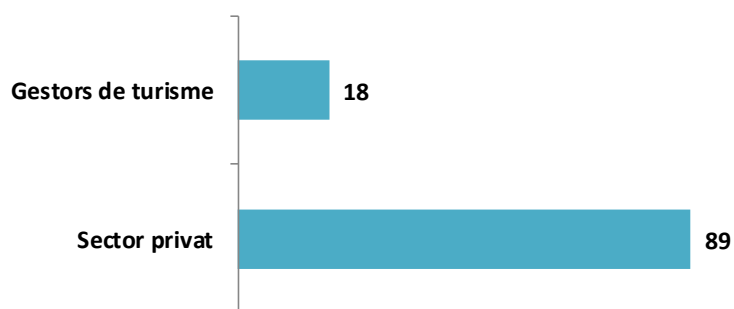
Tal i com s'ha exposat anteriorment, durant l'execució d'aquest pla s'han activat diverses vies de participació, que han obert la possibilitat al sector turístic públic i privat de la comarca a formar part i involucrar-se en l'elaboració d'aquesta planificació.

a. Enquestes

Com en molts altres processos de planificació, les enquestes són una peça important en tant que representen la manera més eficaç de comptar amb un gruix d'opinió i participació divers d'un territori per diferents segments o sectors. En aquest cas, han estat una font d'informació important per conèixer la visió i les sensibilitats dels diferents agents turístics de la comarca, tant de l'àmbit públic com de l'àmbit privat. D'aquesta manera, s'han adreçat i processat dues tipologies diferents de consulta, totes elles dissenyades i difoses en format online:

- Enquestes als gestors municipals de turisme del Baix Empordà: Adreçada als tècnics o gestors de turisme dels 36 municipis de la comarca. - **18 respostes / 50%**
- Enquestes al sector turístic del Baix Empordà: Adreçada a organitzacions i entitats que conformen el teixit productiu turístic de la destinació. - **89 respostes**

Respostes obtingudes al procés de consulta

Font: Elaboració pròpia segons el Informe de resultats de les consultes.

b. Entrevistes

Per tal d'aprofundir més en els aspectes que afecten a la sostenibilitat turística de la comarca, es varen realitzar un total de **20 entrevistes en profunditat** a experts afins amb l'objecte de treball, i a actors turístics rellevants dins el desenvolupament de l'activitat turística del Baix Empordà, entre el 7 de setembre i el 7 d'octubre de 2022.

Els perfils entrevistats han estat escollits pel Consell Comarcal del Baix Empordà i han aportat les seves reflexions i consideracions envers 8 preguntes minuciosament redactades i vinculades amb la sostenibilitat i la comarca. La informació i les dades obtingudes són d'ús exclusiu pel Pla de Sostenibilitat Turística del Baix Empordà, amb un objectiu purament tècnic i que enriqueixen en gran mesura aquest document i les diferents fases metodològiques. Han estat de gran utilitat per a contrastar la fase analítica del punt de partida, així com també han aportat diferents visions, idees i percepcions que han contribuït a enriquir el plantejament de les línies estratègiques del pla.

Aquestes entrevistes han estat realitzades, en la seva majoria, presencialment, i amb una duració aproximada de 40 minuts, i s'ha procurat que els actors participants formessin part tant de l'àmbit comarcal, supracomarcal i municipal.

Taula 1: Llistat d'experts entrevistats

Entrevistat	Càrrec	Entitat	Àmbit
Àngela Galcerán	Gerent	Associació Turística d'Apartaments	Província
Gabriel de Prado	Director	MAC Ullastret	Comarcal
Jaume Guia	Docent	Universitat de Girona	Província
Joan Coll	President Associació Turisme Rural del Baix Empordà	Associació Turisme Rural del Baix Empordà	Comarcal
José Antonio Donaire	Docent	Universitat de Girona	Província
Josep Capellà	Consultor	DECABA	Estatal
Josep María Pla	President	Associació Càmpings Girona	Província
Judit Lloberol	Gerent	Grup Costa Brava Centre	Província
Mapi Carbús	Tècnic Ús Públic i Carta Europea de Turisme Sostenible	Parc Natural Montgrí, Baix Ter & Illes Medes	Comarcal
Marta Arenas	Enòloga	DO Empordà	Supra Comarcal
Martí Sabrià	Director	Fundació Jordi Comas	Província
Narcís Ferrer	Director General	ACT	País
Núria Cherta	Àrea d'Economia Local	Ajuntament Sant Feliu de Guíxols	Municipal
Pol Fagés	President Cambra Palamós	Cambra de Palamós	Comarcal
Quim Gubau	Gerència	Consorci de las Gavarres	Comarcal
Sandra Bisbe	Guia Turística	Autònoma	Supra Comarcal
Silvia Romero	Cap de l'Àrea de Promoció Econòmica i Turisme	Ajuntament Palamós	Municipi
Teresa Marqués	Gerent	ACTSCB	Província
Víctor Goitia	Director de Marketing	Patronat de Turisme	Província
Xavier Dilmé	Vicepresident primer - Conseller Promoció Econòmica i Turisme	Consell Comarcal	Comarcal

Font: Elaboració pròpia segons el Informe de resultats de les entrevistes.

c. Tallers participatius

Una eina fonamental durant el procés de confecció de sis mesos del pla, ha estat l'organització de tres tallers participatius, que han donat resposta a les tres principals fases en les que s'ha estructurat la feina participada (fase inicial i d'activació, fase de confecció de la diagnosi i la

visió turística sostenible de la destinació, i fase de validació de l'estratègia i concreció d'accions a implementar). Aquest instrument ha estat clau per conèixer les diferents sensibilitats existents al territori envers el concepte de sostenibilitat, i per a garantir una participació òptima dels agents turístics en la presa de decisions que afecten a aquest procediment.

El procés essencial per a dur a terme aquestes dinàmiques va ser elaborar prèviament un llistat inicial d'actors o agents turístics claus al territori, escollits pel Consell Comarcal del Baix Empordà, de diferents àmbits de gestió (públic i privat; municipal, comarcal i supracomarcal), diferents disciplines i tipologies turístiques (allotjament, restauració, activitats i recreació, cultura, educació, associacions públiques i empresarials, consultors/es especialitzats o amb un ampli coneixement en el territori, entre d'altres), per així construir un grup de treball turísticament heterogeni que es mantingués durant totes les sessions, per tal de donar continuïtat i consolidar el treball en equip durant el progrés del projecte.

Nom del taller:	Realitzat el:	Descripció:
Taller d'activació LEGO Serious Play® 	20/09/2022	Un primer taller d'activació mitjançant la metodologia que ofereix LEGO® Serious Play® per conèixer les sensibilitats i la visió del sector turístic del territori vers el concepte de la sostenibilitat i la seva aplicabilitat a la comarca del Baix Empordà.
Taller de Diagnosi i Visió 	17/10/2022	Un segon taller per construir junts la diagnosi de la destinació mitjançant una matriu DAFO, i elaboració de la visió compartida del model turístic sostenible a desenvolupar al Baix Empordà a llarg termini, en un horitzó temporal fins al 2030.
Taller d'Accions i Coresponsabilitat 	23/11/2022	Un últim taller per a validar conjuntament els objectius marc del Pla i definir de manera conjunta accions concretes a implementar, mitjançant la coresponsabilitat d'actors, per a cadascuna d'elles en el període comprès entre el 2023 i el 2025.

La participació en ells va ser favorable, doncs entre els tres tallers, es calcula una participació total de gairebé 50 participants. Individualment, en cada taller el grup de treball va estar conformat per unes 22-25 persones, una xifra òptima que va permetre realitzar dinàmiques pràctiques en 5-6 grups de treball. Tots ells, van tenir una duració aproximada de 2h.

Els resultats obtinguts en totes les sessions han alimentat en gran mesura el plantejament estratègic del pla.

Informes i material de suport

En paral·lel a l'execució de les eines participatives, és de rellevància esmentar que s'han extret documents de treball interns, addicionalment al present document final, en totes les accions de participació que s'han dut a terme. D'aquesta manera, s'ha procurat recaptar i materialitzar tota la informació i resultats obtinguts en les eines de participació en els següents informes:

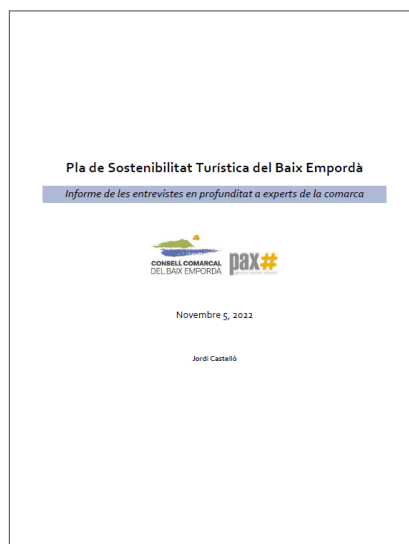
Informe de resultats de les consultes

Informe del Taller d'Activació LEGO Serious Play

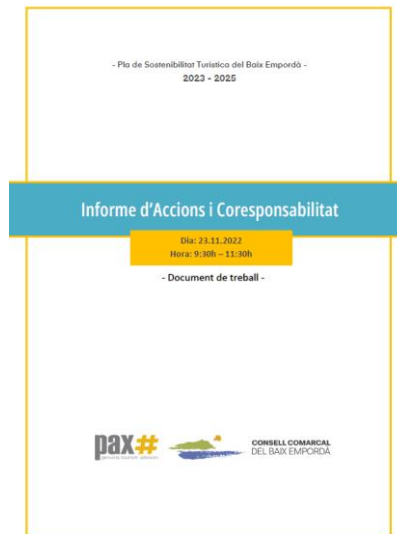
Informe de resultats de les entrevistes en profunditat

Informe del Taller de Diagnosi i Visió

Informe del Taller d'Accions i Coresponsabilitat

Font: Informes i material adicional. Elaboració pròpia.

Si bé en aquest document no es volca tota la informació relativa a aquests documents de treball, es redueix la informació als resultats més rellevants de cadascun d'ells en els apartats corresponents. Cal esmentar que tots els informes dels tallers han estat compartits internament amb els actors involucrats en aquestes sessions.

Fase I: Anàlisi de la destinació

Fase I: Anàlisi de la destinació

Aquesta primera fase es confecciona, principalment, a partir de la investigació de fonts secundàries, provinents dels principals organismes oficials d'investigació disponibles a nivell comarcal i supracomarcal. És de vital importància per a alimentar el punt de partida i la situació de l'activitat turística a la destinació, tant d'elements interns com externs.

Un tret diferencial d'aquesta etapa és el procés d'activació, en paral·lel, dels diferents actors de la destinació (fonts primàries), per tal d'assolir des del principi un alt grau de participació, cohesió i compromís en el procés integral de planificació. És per aquest motiu que aquesta etapa finalitza amb la celebració del primer taller participatiu. La resta d'eines de participació activades durant aquesta fase, com les consultes i les entrevistes, finalitzaran i alimentaran la següent fase de diagnosi i visió, on s'exposaran els principals resultats.

Context geogràfic

Situació, mapa i divisió administrativa

La Comarca del Baix Empordà, també coneguda com "L'Empordanet", està situada al nord-est de Catalunya i es troba dins la província de Girona. Amb una superfície de 701,69 km² (Institut d'Estadística de Catalunya [IDESCAT], 2021), limita al nord amb l'Alt Empordà, a l'oest amb el Gironès, al sud amb La Selva i a l'est amb el Mar Mediterrani. Amb capital a La Bisbal d'Empordà, consta de 36 municipis i 205 nuclis de població que se'n deriven. Tot i que només 10 dels municipis son litorals, la majoria de nuclis de població (69,2%) pertanyen a aquests municipis litorals (Consell Comarcal del Baix Empordà [CCBE], 2018).

Il·lustració 3: Mapa del Baix Empordà amb divisió per municipis

Font: Idealista.

Clima i orografia

El Baix Empordà es caracteritza per un clima Mediterrani Litoral Nord, amb hiverns moderats, estius relativament calorosos i tardors amb més precipitacions de pluja. La temperatura mitjana és de 15,5º (Servei Meteorològic de Catalunya [METEOCAT], 2022) i el percentatge de dies de sol oscil·la entre el 53% i el 75%, cosa que afavoreix el model turístic de sol i platja a les localitats costaneres durant bona part de l'any.

Part del territori l'ocupa la plana de l'Empordà, així com un paisatge caracteritzat per muntanyes suaus amb boscos d'alzines sureres i vorejat per la Costa Brava, poblada de tant de platges de sorra fina com de petites cales rocoses. El punt més alt de la comarca és el Puig de les Arques, a 533 metres, pertanyent al massís de les Gavarres, contrastant amb la conca baixa del Ter i una zona d'aiguamolls, fenomen que ha afavorit el conreu d'arròs en municipis com Pals. Al nord, i formant part de la serralada de Marina, el massís del Montgrí marca la frontera natural amb la comarca de l'Alt Empordà i al sud, una depressió coneguda com la Vall d'Aro connecta amb La Selva.

La comarca conté 7 espais naturals protegits, amb zones de caràcter terrestre, marítim i fluvial. Pel que fa la superfície terrestre, els espais naturals protegits ocupen un 37,8% del territori, per sobre de la mitjana a Catalunya (31,9%) i el Parc natural del Montgrí, les Illes Medes i Baix Ter és el que més superfície protegida d'àmbit marí té després del Parc natural del Cap de Creus (IDESCAT, 2020).

Infraestructures d'accessibilitat

Carreteres: L'accés per carretera a la comarca és possible gràcies a la N-II i l'autopista AP-7, que a la vegada és la principal connexió amb Europa i la resta de la península ibèrica. Tot i que el territori en general presenta una baixa centralitat respecte a la resta de Catalunya, especialment degut a la seva situació geogràfica, la part sud, entre els municipis de Santa Cristina d'Aro i Palafrugell, és la millor connectada sobretot amb l'àrea metropolitana de Barcelona, gràcies a l'autovia C-31.

Ports: El Baix Empordà consta de 7 ports, dels quals 4 ports esportius i 3 dàrsenes pesqueres, a més d'altres instal·lacions portuàries. En total, es disposen de més de quatre mil amarradors.

Taula 2: Ports del Baix Empordà

Nombre molls	Metres lineals de	Nombre amarradors
--------------	-------------------	-------------------

Ports	moll		
Port de l'Estartit	11	1.100m	918
Port d'Aiguablava	-	-	61
Port de Llafranc	-	-	140
Port Marina Palamós	-	-	866
Port de Palamós	9	1.549m	808
Port Marina Port d'Aro	-	-	822
Port de Sant Feliu de Guíxols	7	1.202m	847
Total			4.462

Font: Elaboració pròpia segons dades de Ports de la Generalitat.

El port de Palamós es compta entre els més rellevants de Catalunya, amb un moviment anual de 23 vaixells a nivell de la Unió Europea i 16 a nivell exterior. Això suposa un gran volum de mercaderies amb un total de 114.062 tones desembarcades, el que representa el 58% del total dels Ports de la Generalitat (excloent els ports de Barcelona i Tarragona) (IDESCAT, 2019).

Aeroports: Pel que fa la connexió per aire, aquesta és possible gràcies a la proximitat dels aeroports de Girona-Costa Brava i de Barcelona El Prat, que es troben a uns 40 i 120 quilòmetres respectivament. Arribar a la comarca des d'ambdós aeroports és relativament fàcil: l'aeroport Barcelona El Prat està ben connectat amb l'autopista AP-7, i des del de Girona-Costa Brava s'hi arriba còmodament per la carretera C-65.

Mobilitat sostenible

Transport públic: Tot i que el Baix Empordà no està connectat a la resta del territori mitjançant línies ferroviàries, es pot accedir en tren a les estacions properes de Girona, Caldes de Malavella, Flaçà, Figueres o Sils i seguidament enllaçar amb un autobús de les companyies Sarfa o Teisa. La companyia Sarfa també connecta amb l'Estació del Nord de Barcelona i permet arribar a la comarca en poc més de 1 hora i mitja des de la capital catalana.

En bicicleta: Les comarques de la Costa Brava estimulen el turisme actiu i el Baix Empordà no n'és una excepció. Disposa de 31 quilòmetres de vies verdes, és a dir antics traçats ferroviaris convertits en camins pedalables perfectament cuidats. Es tracta de recorreguts fàcils i de poc desnivell, amb trams com el que prové de Girona que uneix Santa Cristina d'Aro amb Sant Feliu de Guíxols passant per Castell d'Aro, o bé la via verda que amb una longitud de 6 km uneix Palamós i Palafrugell, també coneguda com la Ruta del Tren Petit.

A peu: De la mateixa manera, hi ha un gran nombre de rutes de gran recorregut (GR), petit recorregut (PR) i senders locals (SL) que recorren la comarca, així com els famosos camins de ronda, corriols només aptes per el pas a peu en la majoria dels casos, que permeten resseguir el traçat de la costa.

Cotxe elèctric: La comarca disposa de més de 20 punts de recàrrega per cotxes elèctrics, repartits entre els nuclis turístics més importants, especialment els de la costa: Sant Feliu de Guíxols, Platja d'Aro, Sant Antoni de Calonge, Palamós, Begur i L'Estartit (Institut Català d'Energia [ICAEN], 2022).

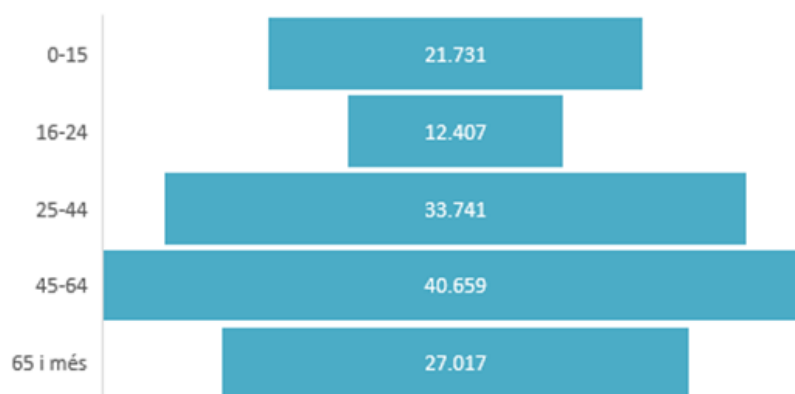
Context socio-econòmic

Demografia

El Baix Empordà presenta una població de de 137.268 persones i una densitat de 195,6 habitants /km², bastant per sota de la mitja catalana que és 241,8 (IDESCAT, 2021). És una comarca amb nuclis de població petits, un 36% de la població viu a nuclis de menys de 5.000 habitants (CCBE, 2018).

En quant a la distribució per edats, el grup més nombrós és el de 45 a 64 anys que representa el 30% del total. Observem una distribució demogràfica similar també en l'àmbit de la província de Girona, així com a nivell Catalunya (IDESCAT, 2021).

Gràfic 1: Distribució de la població del Baix Empordà per edats, 2021.

Font: Elaboració pròpia segons dades de l'IDESCAT.

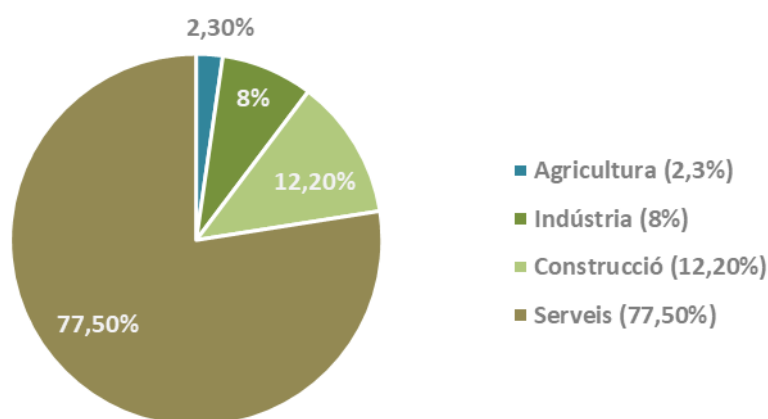
Les característiques dels nuclis de població de la costa son força diferents als de l'interior, degut sobretot al fenomen del turisme de costa i la proliferació del sector serveis. Això es manifesta en el fet de que els municipis del litoral concentren el 81,6% de la població, o en

àmbits com en l'envelliment de la població: els municipis que envelleixen més ràpidament són tots d'interior (CCBE, 2018).

Economia de la comarca

El Baix Empordà té un PIB de 3,159,10 milions euros, el que suposa un PIB per habitant de 23.800 euros (IDESCAT, 2019). L'activitat econòmica de la comarca, d'igual manera que la població, es concentra a la costa, amb una forta predominança del sector terciari. Tant és així que el sector serveis representa un 77,5% del total del Valor Afegit Brut (VAB), i si observem la divisió dins del sector per percentatges veurem que les activitats immobiliàries són les que predominen amb un 28,9%, seguit d'administració (24,5%), hostaleria (21,8%) i comerç (17,6%) (IDESCAT, 2019).

Gràfic 2: Valor Afegit Brut (VAT). Percentatges per sectors al Baix Empordà, 2019.

Font: Elaboració pròpia segons dades de l'IDESCAT.

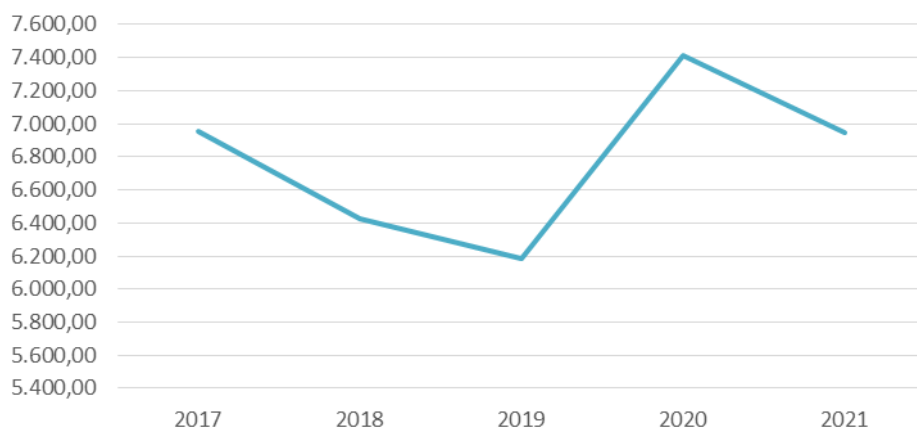
En aquesta línia, el Baix Empordà és la comarca de la demarcació de Girona que més sòl destina a serveis: de 561,5 hectàrees de sòl destinat a serveis que hi ha a tota la província de Girona, 217 són del Baix Empordà (CCBE, 2018). Per altra banda, l'agricultura ha anat progressivament perdent importància, actualment només representa el 2,3% sobre el VAB i es calcula que la superfície agrària es va reduir un 44% entre el 1982 i el 2009, en un procés clar de substitució de l'activitat agrícola per la turística (CCBE, 2018).

Aquesta rellevància del turisme es manifesta també en la distribució dels llocs de treball, ja que gairebé un 77% dels llocs de treball corresponen al sector serveis al Baix Empordà. En els punts més turístics com ara Castell-Platja d'Aro, aquest percentatge puja fins al 89% (DDGI, 2020).

Degut a la prevalença del turisme de sol i platja, els llocs de treball relacionats amb el turisme acostumen a ser en molts casos estacionals i s'ha observat una tendència ascendent d'aquest fenomen: des del 2009, a cada any que passa, la distància entre el pic d'activitat (estival) i la vall (hivernal) augmenta, i passa d'una amplitud diferencial de 4.500 llocs de treball l'any 2009, a prop de 8.000 llocs de treball el 2017 (CCBE, 2018).

Malauradament, i fruit de la incidència del turisme en l'economia de la comarca, els efectes de la pandèmia del COVID19 s'han notat a diferents nivells al Baix Empordà. Per una banda la taxa d'atur, que seguint la tendència general, va augmentar considerablement i al 2021 encara no havia tornat a recuperar els valors pre-pandèmics, amb la incidència més alta en el sector de l'hostaleria, representant el 22,3% del total d'aturats (IDESCAT, 2021).

Gràfic 3: Nombre d'aturats al Baix Empordà, 2017-2021

Font: Elaboració pròpia segons dades de l'IDESCAT.

Per altra banda, la crisi derivada de la pandèmia també s'ha notat del PIB, amb una caiguda d'un 10,4% a nivell de Catalunya (IDESCAT, 2021). D'igual manera s'ha notat en altres àmbits com per exemple en la celebració d'activitats i esdeveniments com ara fires comarcals, que al Baix Empordà van desaparèixer pràcticament al 2020 i al 2021 s'havien recuperat menys de la meitat de les que se celebraven al 2019 (IDESCAT, 2021).

El sector turístic al Baix Empordà

Recursos turístics

a. Patrimoni natural

Tal i com s'ha esmentat anteriorment, el Baix Empordà destaca pel seu patrimoni natural terrestre i marítim, amb nombroses hectàrees d'espais protegits. Aquest valuós recurs, es concreta sobretot en 7 espais que representen un atractiu turístic tant per la bellesa dels seus paisatges com per als visitants que busquen realitzar activitats a l'aire lliure.

En total, la comarca té unes 26.542 hectàrees dedicades a espais d'interès natural que gaudeixen de protecció (IDESCAT, 2020), i que entren a les xarxes d'espais PEIN i Natura 2000. A la vegada, molts d'aquests indrets també suposen punts d'interès cultural i/o arqueològic.

Il·lustració 4: Espais naturals protegits al territori del Baix Empordà

Font: Visor d'espais naturals protegits de la Generalitat de Catalunya.

D'entre aquests espais, n'hi ha quatre que combinen protecció marítima i terrestre i pertanyen al sistema mediterrani septentrional litoral:

- **Espai Natural Ardenya – Cadiretes:** situat a cavall entre les comarques del Baix Empordà i La Selva, té una superfície de 9.867,66 ha (Generalitat de Catalunya [GENCAT], 2022). Està format per petites elevacions granítiques que van de l'interior fins al mar i es considera un dels espais de major biodiversitat de les comarques de Girona, albergant diverses espècies de flora endèmiques i de rapinyaires amenaçats.

- **Espai natural Castell-Cap Roig:** amb 1.224,84 hectàrees (GENCAT, 2022), de les quals 427,95 ha son terrestres i 677,68 ha marines. Situat dins els termes municipals de Palamós, Palafrugell i Mont-Ras, hi trobem interessants espais agro-forestals que voregen el mar, cales, penya-segats, les anomenades illes Formigues i fins i tot un petit aiguamoll. A part de diverses espècies de flora i fauna protegides tan d'àmbit terrestre com marí, també conté espais d'interès històric com el Poblat Ibèric de la platja del Castell, barraques de pescadors, o el mateix Castell i Jardí botànic de Cap Roig, situat a l'extrem nord. L'espai natural ofereix als visitants una xarxa de senders com ara el camí de ronda del litoral i és travessat per la via verda del Tren Petit que permet la circulació en bicicleta.
- **Muntanyes de Begur:** entre la platja de Pals i la Badia de Palamós i amb una superfície de 2.331,38 hectàrees (GENCAT, 2022), representa una prolongació litoral a l'est de les Gavarres. Més enllà del seu interès biològic i paisatgístic, presenta una bellesa excepcional, amb una costa de relleu abrupte i aigües netes amb gran varietat de fauna marina.
- **Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter:** aquest espai natural gaudeix de protecció des de 2010 i comprèn 6.149,37 hectàrees d'àmbit terrestre i 2038,98 d'àmbit marí (IDESCAT, 2020). Situat a l'extrem nord de la comarca, inclou dins del parc una part del municipi de l'Escala, pertanyent a l'Alt Empordà. Es pot considerar que es tracta de 3 espais naturals en un mateix parc, ja que es divideix entre el paisatge del massís del Montgrí, amb el seu característic relleu dominat per un altiplà amb petites elevacions; el petit arxipèlag de les Illes Medes, format per set illots i algun escull, i per últim la Plana del Baix Ter, un paisatge humit de conreus on hi trobem també els aiguamolls del Baix Ter. El parc és únic en la seva diversitat ecològica i de paisatges, amb 38 hàbitats naturals, 17 d'interès europeu i quatre de prioritaris per a conservar. Les Illes Medes representen una destinació excepcional per als amants de la fauna marina, una reserva natural parcial a la que es pot accedir mitjançant activitats de submarinisme, sortides en barca i itineraris d'*snorkel*, que permeten gaudir de la seva biodiversitat, les parets amb coral·ligen, les praderies de posidònia i les coves i túnels submarins. Per altra banda, l'espai natural protegit alberga també 32 elements patrimonials declarats com a BCIN (Bé Cultural d'Interès Nacional) com ara el castell medieval del Montgrí, un Centre d'Interpretació del Parc Natural, a més de gairebé 180 quilòmetres en itineraris senyalitzats per fer a peu o en bicicleta.

També hi ha dos espais de caràcter fluvial:

- **Riberes del del Baix Ter:** espai que ocupa 1217,89 hectàrees (GENCAT, 2022) i inclou tota la part baixa del riu Ter a les comarques gironines de La Selva, el Gironès i el Baix Empordà. Es

tracta d'una mostra ben conservada de les parts baixes dels rius mediterranis amb alberedes i salzedes.

- **Illa de Canet:** es tracta d'una petita zona de menys d'una hectàrea (IDESCAT, 2020), que funciona com a Reserva Natural de Fauna Salvatge, que en realitat es troba dins de l'Espai Natural Protegit de les Riberes del Baix Ter. Constitueix una important àrea de refugi i nidificació per a diverses espècies d'aus pròpies de les zones humides.

I l'espai més extens, d'àmbit forestal:

- **Massís de les Gavarres:** amb una superfície de 28.709,04 ha (GENCAT, 2022), a cavall entre les comarques del Baix Empordà (58,6%) i el Gironès (41,4%), aquest espai forma un conjunt muntanyós individualitzat amb una diversitat d'ecosistemes forestals com ara suredes i la millor àrea de pinastre a Catalunya. Tot i que no assoleix grans alçades, conté el punt més alt de la comarca del Baix Empordà, el Puig d'Arques amb 532m. Més enllà de la riquesa natural, cal destacar la presència de monuments megalítics, a més de que al 2011 les Gavarres van ser el primer espai natural a Catalunya en ser declarat Zona d'Interès Etnològic.

Més enllà d'aquests espais, la situació privilegiada del Baix Empordà en plena Costa Brava, dota a la comarca de nombroses platges d'allò més diverses: des de petites cales envoltades per penya-segats, en zones on el litoral és més abrupte com ara a Begur; amples platges de sorra com la de Pals, o bé platges a tocar del nucli urbà com les de Platja d'Aro o Palamós. La qualitat de les aigües de bany és qualifica d'excel·lent en un 98,46% dels casos (Observatori de Turisme del Baix Empordà, 2021) i 14 d'aquestes platges gaudeixen de la distinció de Bandera Blava, atorgada pel Jurat Internacional Bandera Blava 2022 de la FEE (Foundation for Environmental Education) (GENCAT, 2022).

b. Patrimoni cultural

El Baix Empordà destaca per la seva riquesa recursos culturals de tota mena, que enriqueixen l'oferta turística de la comarca. De fet, és la comarca catalana que més béns culturals té (145), representant el 6% del total de Catalunya i el 24,2% de les terres gironines (IDESCAT, 2020).

Taula 3: Béns Culturals d'Interès Nacional (BCIN). Comarques de Girona i total de Catalunya, 2020.

Comarca	Monuments	Conjunts històrics	Zones arqueològiques	Zones paleontològiques	Altres	Total
Baix Empordà	130	9	6	0	0	145
Alt Empordà	132	3	4	0	1	140
Cerdanya	31	1	1	0	0	33

Gironès	79	2	3	0	1	85
Pla de l'Estany	34	1	2	0	1	38
Ripollès	43	2	1	0	0	46
Selva	45	3	1	1	2	52
Garrotxa	53	4	2	0	0	59
Total Catalunya	2055	60	204	9	14	2.298

Font: Elaboració pròpia segons dades de l'IDESCAT.

Aquest patrimoni cultural té múltiples vessants, i hi trobem des de vestigis prehistòrics fins a rutes literàries passant per la rica gastronomia marinera:

- **Patrimoni arqueològic prehistòric, ibèric i romà:** Els primers pobladors que van deixar petjada al Baix Empordà corresponen a l'era paleolítica i se'n conserven monuments megalítics com ara el Dolmen de la Cova d'en Daina a Romanyà de la Selva (Santa Cristina d'Aro). Pel que fa al llegat dels ibers, trobem diversos assentaments que corresponen als ilergets, incloent el poblat ibèric més gran de Catalunya: el del Puig de Sant Andreu d'Ullastret. Tot i que menors, també hi podem trobar vestigis romans, com els de la vil·la del Pla de Palol, a Platja d'Aro.
- **Pobles medievals:** Un dels atractius indiscutibles de l'Empordanet són seus pintorescs pobles d'interior rics en patrimoni medieval, especialment de l'època gòtica. D'entre aquests nuclis destaquen els pobles fortificats d' Ullastret, Peratallada, Pals i Monells. També són d'especial rellevància el castell de Montgrí i el castell palau de Bellcaire o bé edificis religiosos com el monestir de Sant Feliu de Guíxols, el Monestir de Sant Miquel de Cruïlles, o l'església de Sant Genís de Torroella, de façana barroca.
- **Pobles mariners:** Al Baix Empordà hi tenim bons exemples de la característica imatge de la Costa Brava de casetes blanques de pescadors a la vora del mar: barris que conserven l'aire típic mariner a localitats com Calella de Palafrugell, Llafranc, Tamariu, o bé Sa Tuna o Sa Riera a Begur. En algunes de les poblacions de costa com per exemple a Sant Feliu de Guíxols també es poden observar exemples d'arquitectura modernista, en alguns casos lligada al patrimoni dels indians. A més a més, al llarg de la costa es distingeixen diverses torres de guaita construïdes entre els segles XVI i XVII per a vigilar el litoral.
- **Gastronomia:** La cuina de mar i muntanya que s'estén per tot l'Empordà, és un dels recursos fonamentals de la comarca. Els protagonistes dels plats són els productes locals, com ara l'arròs de Pals o els productes de la Llotja de Palamós (en especial la gamba). Existeixen nombroses iniciatives i recursos que donen suport al desenvolupament de la cuina autòctona, com per exemple l'Espai del Peix (un projecte del Museu de la Pesca de Palamós), el Centre d'Interpretació de la Gastronomia La Cuina a Catalunya a Palafrugell o bé col·lectius com el de La Cuina de l'Empordanet.

- **Patrimoni artístic i literari:** Dins del patrimoni museístic de la comarca, amb un total de 17 museus i col·leccions (IDESCAT, 2020), al Baix Empordà ressalten espais com el Casa-Museu Castell Gala **Dalí** de Púbol, part del triangle dalinià, i també l'exposició permanent del Mas d'en Pinc en homenatge a la *bailaora* **Carmen Amaya**, filla adoptiva de Begur. Cal no passar per alt el llegat immaterial derivat de l'obra literària de l'escriptor **Josep Pla**, amb la Fundació Josep Pla al capdavant, impulsant rutes literàries que recorren llocs com Palafrugell i Ullastret entre d'altres.

c. Principals productes i tipologies de turisme

Turisme Cultural

La comarca és rica en patrimoni cultural i té una àmplia varietat de recursos materials i immaterials. Terra de pas, els diferents pobladors al llarg dels segles han deixat nombroses empremtes que avui conformen monuments i jaciments arqueològics visitables. A més a més, la seva extensa oferta de museus i col·leccions fa possible trobar tot tipus d'institucions dedicades a una varietat de disciplines entre les quals l'art pictòric, el coneixement de la pesca, de la ceràmica o bé centres d'interpretació de la història i la natura de la zona.

Pel que fa als elements del patrimoni material, hi ha hagut un esforç per a millorar la senyalització del mateix, impulsat en un principi des de l'Ajuntament de Palamós i seguidament des del Consell Comarcal del Baix Empordà (CCBE), que s'ha dedicat a gestionar la senyalització d'aquests elements en diversos municipis col·locant un total de 54 plaques.

Val la pena ressaltar també la riquesa en festes populars i tradicions del Baix Empordà, amb exemples tan singulars com la Dansa de la Mort de Verges, declarada Festa Patrimonial d'Interès Nacional. A la vegada, és notòria l'escena musical de la comarca, especialment a l'estiu, amb importants festivals com el de la Porta Ferrada de Sant Feliu de Guíxols o el de Cap Roig de Calella de Palafrugell, a més d'esdeveniments com les tradicionals cantades d'havaneres, modalitat musical molt lligada al territori.

Turisme Familiar

El Baix Empordà és una comarca especialment adaptada al turisme familiar i té 3 destinacions que han estat certificades amb el distintiu "Platja en família" de l'Agència Catalana de Turisme: Calonge i Sant Antoni, Castell – Platja d'Aro i Sant Feliu de Guíxols, a més de l'Estació Nàutica l'Estartit- Illes Medes i d'un equipament privat (el parc aquàtic Aquadiver a Platja d'Aro). Aquest distintiu valora l'adaptació dels serveis a les famílies amb infants, la seguretat, instal·lacions adequades i fàcil accés a la informació.

D'entre les principals propostes per a famílies destaquen les activitats a la natura, incloent els passejos en bicicleta per les vies verdes, visites a castells medievals, així com a museus didàctics com ara el de la Pesca, o a jaciments com el Poblament Ibèric d'Ullastret, que ofereixen jocs i activitats en família. El programa d'esdeveniments local també és apte per als més petits, amb dates com els mercats de Nadal i els pessebres vivents, festivals de màgia o bé la Fira de Pirates i Corsaris.

Turisme Actiu / Natura

El turisme actiu i de natura representa un important reclam per la comarca. Entre les activitats que poden realitzar els amants de l'esport i la natura destaquen les visites als espais naturals protegits, des de boscos i rius fins a platges i cales; realitzar activitats d'snorkel i submarinisme (sobretot a les Illes Medes on hi ha una important oferta en aquest àmbit); el senderisme pels camins de ronda al llarg de la Costa Brava, el cicloturisme per a descobrir el territori amb tranquil·litat a través de les vies verdes, així com la pràctica de la bicicleta de muntanya o BTT amb més de 180 km de rutes que ho fan possible (a més d'un centre BTT). Finalment, hem de mencionar també el ciclisme de carretera, pel qual la comarca ofereix unes característiques geogràfiques ideals.

El Baix Empordà fa temps que aposta per el turisme actiu com a model de desenvolupament turístic i amb aquesta finalitat s'ha impulsat el condicionament d'un total de quasi 1000 km d'itineraris senyalitzats. Les oficines de turisme i els canals de comunicació del Baix Empordà ofereixen tot tipus d'informació i fulletons, amb tal d'estimular la pràctica d'aquestes activitats.

Taula 4: Principals xifres de Turisme Actiu i Natura al Baix Empordà

7	Espais Naturals protegits
33%	De la comarca gaudeix de protecció
511 Ha	De protecció marina a les Illes Medes
370 km	Xarxa de senders a la comarca
180 km	Rutes BTT
310 km	Xarxa de cicloturisme
+40	Empreses de turisme actiu i natura
1000 km	Itineraris senyalitzats

Font: Elaboració pròpia segons dades de l'Àrea de Turisme del CCBE.

Turisme Gastronòmic

L'activitat turística relacionada amb la gastronomia suposa un dels productes més ben articulats i definits de la comarca, ja que l'Empordà gaudeix d'una gastronomia singular i reconeguda. A l'extensa oferta de restaurants (entre els quals n'hi ha 2 amb estrelles Michelin) s'hi uneixen la xarxa de productors locals, impulsats des de les institucions comarcals i municipals amb projectes com la marca de garantia Productes de l'Empordà. Arrodoneixen la oferta les més de vint fires i activitats gastronòmiques celebrades anualment, els mercats alimentaris celebrats periòdicament i jornades gastronòmiques dedicades a productes com les garroines o eriçons de mar, a l'arròs de Pals, la gamba o la poma. També existeixen tres espais gastronòmics que completen i nodreixen l'escena gastronòmica de la comarca: l'Aula Gastronòmica de l'Empordà a Vall-llobrega, l'Espai del Peix a Palamós i el Centre d'Interpretació de la Gastronomia "La Cuina a Catalunya" a Palafrugell. Cal tenir en compte l'esforç realitzat des del sector privat per a impulsar la gastronomia del Baix Empordà, amb col·lectius com el ja mencionat La Cuina de l'Empordanet, i associacions com El Plat Blau (Calonge i Sant Antoni, Palamós i Vall-llobrega).

Per últim, l'enoturisme representa també un producte a tenir present, ja que la comarca compta amb nombrosos cellers visitables, vuit d'ells adherits a la Ruta del Vi DO Empordà, impulsada pel patronat de turisme Costa Brava.

Taula 5: Principals xifres de Turisme Gastronòmic al Baix Empordà

2	Restaurants amb estrella Michelin
8	Productes certificats com a "Productes de l'Empordà"
12	Campanyes i jornades gastronòmiques anuals
21	Fires i activitats gastronòmiques
3	Espais gastronòmics

Font: Elaboració pròpia segons dades de l'Àrea de Turisme del CCBE.

Turisme Accessible

Mitjançant el Pla d'Accessibilitat Turística del Baix Empordà, el CCBE s'esforça per a posar en valor la comarca com a destinació turística accessible i oferir propostes a l'abast de tothom. Des de la web Visit Empordà, s'ofereixen una varietat d'establiments, activitats, itineraris i

recursos adaptats a diferents discapacitats. Les propostes han estat validades prèviament per una empresa especialitzada en accessibilitat turística. Anualment, s'impulsa i es fa créixer l'oferta des del CCBE amb formacions i jornades per al sector públic i privat. També es disposa de material promocional adaptat, com ara vídeos adaptats a persones amb discapacitats auditives i visuals.

Característiques de l'oferta

a. Allotjament

Taula 6: Allotjaments turístics i places al Baix Empordà

	2018	2019	2020
Establiments			
Establiments hotelers	200	205	205
Càmpings	45	45	43
Turisme rural	116	110	111
Total d'establiments	361	360	359
Places			
Establiments hotelers	15.639	15622	15.745
Càmpings	61.965	61146	59.318
Turisme rural	984	940	967
Total de places	78.588	77.708	76.030

Font: Elaboració pròpia segons dades de l'IDESCAT.

El Baix Empordà és la segona comarca catalana amb més places d'allotjament turístic per darrere del Barcelonès, comptant places en establiments hotelers, càmpings i turisme rural. Es tracta d'un total de 76.030 (el 12,6% del total de Catalunya) i el tipus d'allotjament que més places representa són els càmpings, amb 59.318 places pertanyents a 43 càmpings, el 22,6% del total de les places de càmping a Catalunya. Més de la meitat d'aquests càmpings són de primera categoria, els quals representen més de tres quartes parts de les places totals de la comarca. Malgrat tot, han estat precisament els càmpings els que han experimentat un lleuger descens en els últims anys, ja que han passat de 45 a 43, amb una pèrdua de més de 2.000 places (IDESCAT, 2020).

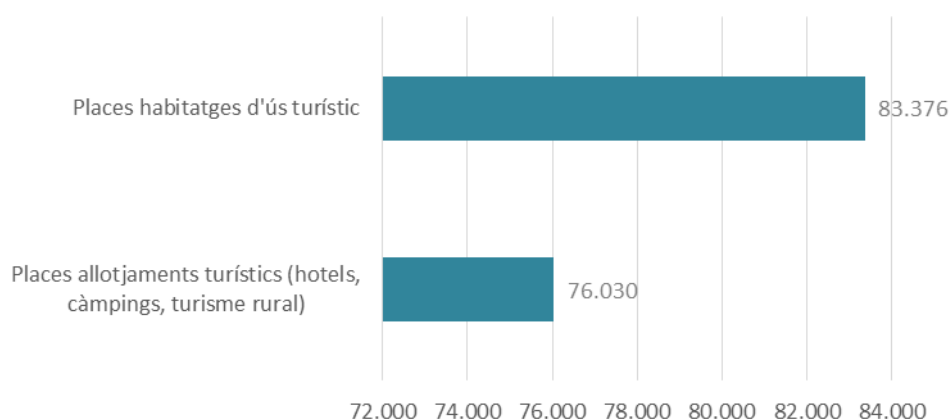
El panorama hotelier en canvi, ha experimentat una tendència creixent en els últims anys, augmentant en pràcticament una vintena d'establiments del 2015 al 2020 (IDESCAT, 2020). Els establiments que han augmentat són sobretot els hotels de 4 i 5 estrelles. Pel que fa la distribució, es tracta d'un model principalment d'hotels (actualment 164) per davant d'hostals i pensions (41). Gairebé el 40% d'aquests hotels són de 4 estrelles o superiors, incloent dos hotels de Gran Luxe (DDGI, 2020). Aquest factor, que indica el clar predomini de modalitats d'allotjament de categoria superior, s'uneix a la prevalença d'un tipus d'establiment hotelier de

format mitjà i petit. Això es fa palès si ens fixem en la mitja de places per hotel, que al Baix Empordà és de 76,7, molt diferent de la situació que trobem a la comarca veïna de La Selva, on la mitja és de 227,6 places (IDESCAT, 2020).

En el cas dels allotjaments de turisme rural, tot i representar la porció més petita de les places turístiques, es tracta de la setena comarca catalana en volum de turisme rural i hi podem trobar un total de 111 establiments entre cases de poble compartides, independents, masies i masoveries. En total, representen 967 places.

El model turístic de la comarca està clarament marcat per les places de càmping, com ja s'ha esmentat, però també pels habitatges d'ús turístic: al 2020 n'hi havia un total de 15.157, essent el sector que més places oferta amb 83.376 places (Diputació de Girona [DDGI], 2021). Tanta és la incidència d'aquest fenomen que Begur és el municipi català amb un percentatge d'habitatges turístics més alt, superior al 20% del total d'habitatges, amb més de mil habitatges turístics de 5.225 habitatges en total segons l'últim cens, del 2011 (Diari Ara, 2020).

Gràfic 4: Total de places en habitatges d'ús turístic i allotjaments al Baix Empordà

Font: Elaboració pròpia segons dades de l'IDESCAT i la Diputació de Girona.

Per altra banda, és destacable l'impacte de les segones residències al territori, especialment en els municipis del litoral. Segons dades del cens del 2011, el 42,2% del total dels habitatges del Baix Empordà es consideren secundaris (IDESCAT, 2011). Aquesta tendència influeix en el fet de que es tracta de la tercera comarca catalana amb més població estacional: 28.475 segons dades del 2019 (IDESCAT, 2019).

Aquesta estacionalitat és molt més acusada en els municipis de costa, en clar desequilibri amb els de l'interior. En el cas del litoral, la majoria de places són de càmpings i habitatges d'ús turístic, mentre que a l'interior es tracta de establiments de turisme rural.

b. Oferta complementària

L'oferta de la comarca és molt complerta i es troba estructurada al voltant de gremis i associacions que agrupen als professionals dels diferents sectors, més enllà d'iniciatives públiques de promoció turística i econòmica provinents dels diferents municipis així com del Consell Comarcal del Baix Empordà.

Restauració: Com ja s'ha comentat amb anterioritat, l'oferta gastronòmica de la comarca és molt extensa, incloent dos restaurants amb estrelles Michelin. La web Visit Empordà ofereix un motor de cerca que inclou més d'una setantena de restaurants de la comarca ordenats segons diferents categories depenent del tipus de cuina, i molts d'ells amb el segell de qualitat SICTED. El gremi de la restauració és força actiu i s'organitza al voltant del col·lectiu La Cuina de l'Empordanet, que aglutina 16 restaurants de la comarca, o bé associacions que contribueixen a la difusió de la gastronomia organitzant campanyes i jornades gastronòmiques conjuntament amb els ens municipals. Aquestes associacions son El Plat Blau (Calonge i Sant Antoni, Palamós i Vall-llobrega), l'Estació Nàutica L'Estartit-Illes Medes (Torroella de Montgrí – L'Estartit) o els municipis de Begur, Palafrugell, Pals i Sant Feliu de Guíxols.

Comerç i artesanía: Més enllà de l'oferta comercial dels diferents pobles, les fires i mercats celebrats amb periodicitat en diferents punts de la comarca representen una part important de l'oferta turística del Baix Empordà. La majoria de poblacions importants com Begur, Calonge, Sant Antoni, La Bisbal de l'Empordà i Palamós disposen d'associacions de comerciants, en algun cas lligades també a l'activitat turística. Pel que fa l'artesanía, destaca especialment la tradició ceramista de la Bisbal, que s'organitza a través de l'Associació de Ceramistes de la Bisbal de l'Empordà.

Equipaments culturals: Al registre del Departament de Cultura de la Generalitat, al Baix Empordà hi consten un total de 8 museus i 12 col·leccions obertes al públic, tot i que es compten alguns equipaments culturals addicionals que poden resultar d'interès per al visitant, com ara el Museu d'Escultura Contemporània de Can Mario o el Museu de Fotografia Contemporània Palau Solterra (ambdós de la Fundació privada Vila Casas), a Palafrugell i Torroella de Montgrí. També Centres d'Interpretació com el de la Gastronomia a Palafrugell o el de Sa Perola, sobre la pesca, a Calella de Palafrugell.

Equipaments d'oci: La comarca compta amb un Parc Aquàtic (Aquadiver) amb una superfície de 8,4 hectàrees (IDESCAT, 2021). Les localitats de costa disposen d'una àmplia oferta de parcs de lleure i jocs, així com d'establiments d'oci nocturn, especialment al municipi de Platja d'Aro.

Empreses d'activitats: A la comarca hi ha presents un gran nombre d'empreses que ofereixen tot tipus d'activitats complementàries per a descobrir el territori als visitants. Moltes d'aquestes empreses es dediquen al turisme actiu: a la web de Visit Empordà hi apareixen més de 30 empreses que proposen practicar activitats nàutiques com ara passejos en barca i submarinisme i 20 de cicloturisme. També hi ha diverses agències de viatge receptives que operen des de la comarca i organitzen activitats variades al territori. En ocasions les activitats s'organitzen també des de museus, institucions, cellers o càmpings.

Oficines de turisme: Existeixen 12 oficines de turisme i punts d'informació a disposició del visitant, gestionades pels diferents ajuntaments així com pel Consell Comarcal. Durant els mesos d'estiu és quan hi ha una major activitat, amb totes les oficines i punts d'informació oberts.

Taula 7: Llistat d'oficines de turisme del Baix Empordà

Equipament	Municipi	Entitat	Superfície (m2)	Observacions
Oficina de Turisme de Palamós	Palamós	Ajuntament	80	-
Oficina de Turisme de Sant Feliu de Guíxols	Sant Feliu de Guíxols	Ajuntament	111,14	-
Oficina de turisme Pineda Gèlia	Palafrugell	Institut de Promoció Econòmica	350	Oficina de turisme principal de Palafrugell - oberta tot l'any
Oficina de turisme de Calella de Palafrugell	Palafrugell	Institut de Promoció Econòmica	46	Oberta de setmana santa al mes d'octubre
Oficina de turisme de Llafranc	Palafrugell	Institut de Promoció Econòmica	12,5	Oberta de setmana santa al mes d'octubre
Oficina de turisme de Tamariu	Palafrugell	Institut de Promoció Econòmica	13	Oberta de juny a setembre
Punt d'informació Turística Centre Vila	Palafrugell	Institut de Promoció Econòmica	5	Oberta del mes de juny al mes de setembre
Oficina de Turisme de Sant Antoni	Calonge i Sant Antoni	Ajuntament	300	-
Oficina de Turisme de Calonge	Calonge i Sant Antoni	Ajuntament	60	-
Àrea de Turisme	Pals	Ajuntament de Pals	24	1 oberta tot l'any, 1 punt

				informació obert 6 mesos i punt platja 2 mesos.
Oficina de Turisme	La Bisbal de l'Empordà	Consell Comarcal del Baix Empordà	100	-
Oficina de Turisme	Begur	Ajuntament de Begur	98	Punt d'informació turístic obert només a la temporada d'estiu

Font: Elaboració pròpia segons dades del CCBE.

Característiques de la demanda

a. Arribades, pernoctacions, grau d'ocupació i despesa

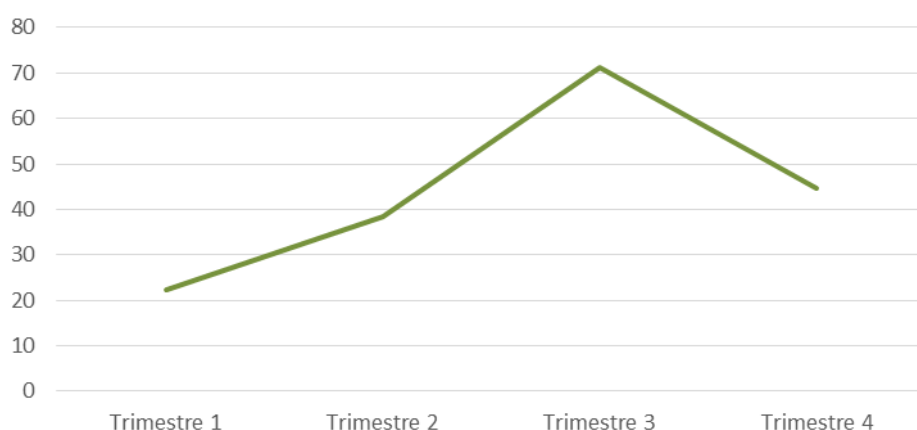
Taula 8: Viatgers, pernoctacions i ocupació en allotjaments turístics al Baix Empordà, 2021.

	Viatgers	Pernoctacions	Grau ocupació (%)
Establiments			
Establiments hotelers	675.782	1.768.730	52,8
Càmpings	479.178	2.566.385	35,1
Turisme rural	19.240	65.206	30,1
Total	1.174.200	4.400.321	39,3

Font: Elaboració pròpia segons dades de la Diputació de Girona.

Al 2021, el nombre de turistes al Baix Empordà, segons les dades de viatgers registrats en allotjaments turístics, ha sigut de 1.174.200 persones. Les pernoctacions per la seva part, s'han comptat en 4.400.321 (DDGI, 2021). Això ha permès recaptar un total de 1.920.614,69 euros corresponents a la taxa turística (Observatori del Turisme del Baix Empordà, 2021).

Gràfic 5: Percentatge (%) d'ocupació hotelera segons trimestre al Baix Empordà, 2021

Font: Elaboració pròpia segons dades de la Diputació de Girona.

L'ocupació a la comarca va molt lligada al turisme de sol i platja, per tant es tracta d'un tipus turisme força estacional. En els percentatges d'ocupació hotelera del 2021, les cotes més altes d'ocupació (71,2%), s'assoleixen en el tercer trimestre, corresponent als mesos d'estiu (DDGI, 2021). La despesa turística a la comarca també indica aquesta estacionalitat, amb una forta pujada els mesos de juny i juliol (tant pel que fa el turisme domèstic com estranger), i arribant al pic al mes d'agost. De la mateixa manera, pel que respecta els consums de serveis municipals com l'aigua, experimenten un pic en els mesos d'estiu, pràcticament doblant el consum de mesos com febrer o març (Observatori del Turisme del Baix Empordà, 2021).

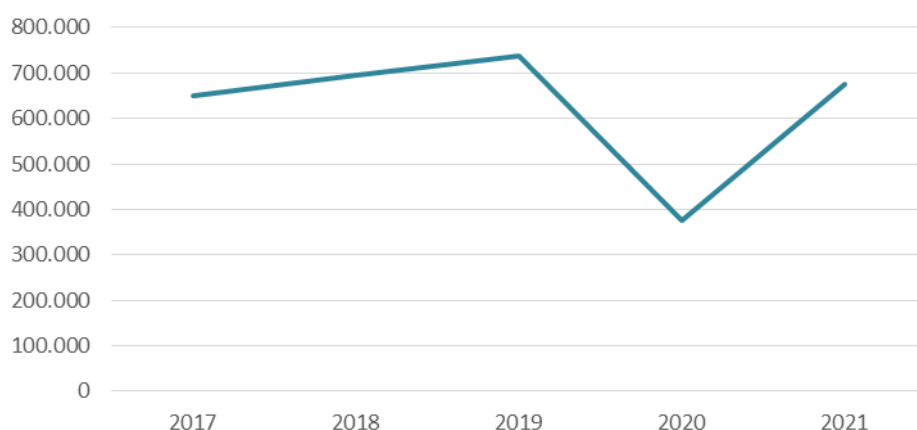
Taula 9: Viatgers, pernoctacions i ocupació en establiments hotelers al Baix Empordà, 2017 – 2021.

	Viatgers	Pernoctacions	Grau ocupació (%)
Establiments hotelers			
2017	649.629	1.906.062	53,1
2018	696.410	1.844.165	50,2
2019	736.632	1.972.726	53,8
2020	375.927	919.794	42,5
2021	675.782	1.768.730	52,8

Font: Elaboració pròpia segons dades de la Diputació de Girona.

Si ens fixem en les xifres dels darrers 5 anys, es pot observar com les xifres d'arribades als hotels de la comarca cauen dràsticament durant el 2020 i 2021. Sens dubte, s'ha notat la incidència de la pandèmia del COVID-19 en les xifres dels últims dos anys, pel que s'espera que aquest 2022 serà l'any de la recuperació amb valors més semblants al 2019.

Gràfic 6: Arribades de viatgers als establiments hotelers del Baix Empordà, 2017 – 2021.

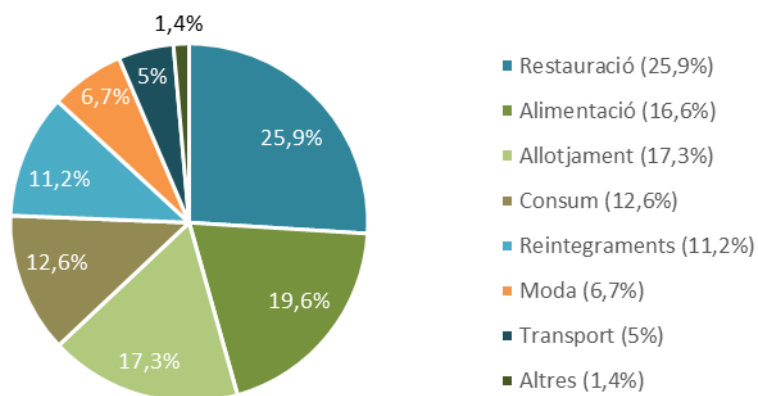
Font: Elaboració pròpia segons dades de la Diputació de Girona.

La incidència total de la baixada de visitants degut al context pandèmic, també es fa evident en altres variables com ara les dades relatives al volum d'escombraries generades a la comarca: els volums recollits l'any 2020 són inferiors en quantitat als de l'any 2019. Així, la diferència de residus recollits a l'agost (11.277 tones) i a l'abril (4.746 tones), és del 138 %, una dada considerablement superior a l'obtinguda l'any 2019, quan va ser del 109 %, entre els mesos d'agost i febrer (Observatori del Turisme del Baix Empordà, 2021).

Per altra banda, al 2021 es van rebre també un total de 3.832 passatgers provinents de 5 creuers diferents que van realitzar 7 escales al Port de Palamós (Ports de la Generalitat, 2021). Això suposa una tímida recuperació respecte a l'any 2020, quan la pandèmia va frenar les arribades de creuers, tot i que queda molt lluny de les xifres de 2019, any en que es van rebre un total de 59.194 passatgers de 15 creuers que van realitzar 45 escales (Ports de la Generalitat, 2019).

En termes econòmics, l'Observatori del Turisme del Baix Empordà (òrgan del CCBE), segons fonts de Caixabank calcula que la despesa turística al 2021 va ser de 427,4 milions d'euros, essent la restauració (26%), l'alimentació (19,6%) i l'allotjament (17,3%), les principals fonts de la despesa dels viatgers.

Gràfic 7: Distribució de la despesa dels viatgers al Baix Empordà

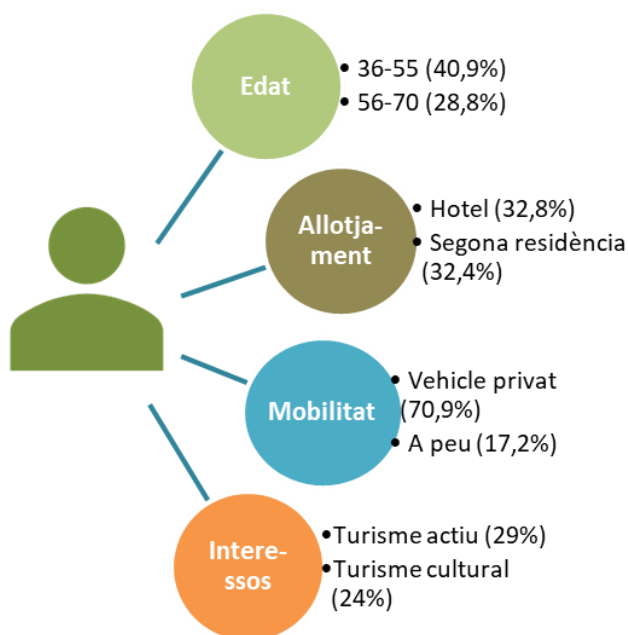

Font: Elaboració pròpia segons dades de l'Observatori de Turisme del Baix Empordà

b. Perfil del turista

Gràcies a les dades recopilades a través d'enquestes realitzades per part del CCBE, podem acostar-nos a conèixer el perfil del turista que visita el Baix Empordà i conèixer el seu comportament i trets característics. Veiem que és un turista d'entre 36 i 55 anys, que realitza estades de 2 a 7 dies preferentment en hotels (32,8%) i segona residència (32,47%) i que ha estat altres vegades al Baix Empordà. Es desplaça majoritàriament en vehicle privat (70,9% dels casos) i viatja amb la família o la parella. Les motivacions son variades i està interessat tant en turisme actiu (29%) com cultural (24%), i en les localitats de Begur, Pals i Calella de Palafrugell (Observatori del Turisme del Baix Empordà, 2021).

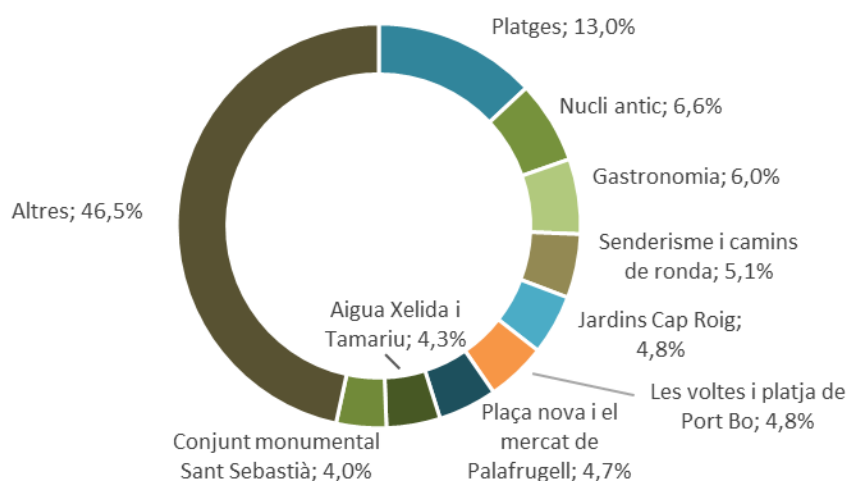
Il·lustració 5: Perfil del turista del Baix Empordà segons les característiques predominants

Font: Elaboració pròpia segons dades de l'Observatori de Turisme del Baix Empordà

Els interessos dels turistes que visiten el Baix Empordà són principalment les platges: en els últims 5 anys, les dades de l'Observatori del Turisme del CCBE mostren que acostumen a ser l'atractiu més visitat, el passat any 2021 representant un 13% de l'oferta.

Gràfic 8: Atractius més visitats al Baix Empordà, 2021.

Font: Elaboració pròpia segons dades de l'Observatori de Turisme del Baix Empordà

Al 2021, el principal mercat emissor era Catalunya amb un 55,7%, seguit per França (16%), Espanya (8%), Alemanya (5%), i finalment Bèlgica (3%) i Països Baixos (3%) (Observatori del Turisme del Baix Empordà, 2021). Aquesta distribució es veu confirmada per les dades de

despesa estrangera de CaixaBank recollides per l'Observatori de Turisme del Baix Empordà, que situen a França en primer lloc amb un 40,2% i Països Baixos en segon amb 18,2%. Si ens fixem en les dades corresponents al 2019, veurem que abans de les limitacions en els viatges que va portar el COVID-19, el volum de viatgers estrangers era més elevat: un 23,3% provenien de França, 6% d'Alemanya i 5,9% del Regne Unit, així com un 3,7% d'Amèrica (Observatori del Turisme del Baix Empordà, 2019).

Taula 10: Principals mercats emissors al Baix Empordà, 2019 – 2021.

	2019	2020	2021
Origen viatgers			
Catalunya	42%	73,1%	55,7%
Espanya	8%	3,3%	8%
França	23,3%	12,8%	16%
Bèlgica	3,1%	3%	3%
Països Baixos	3,5%	2,1%	3%
Alemanya	6%	2,4%	5%
Regne Unit	5,9%	1,3%	2%
Itàlia	0,5%	-	-
Resta Europa	3%	1,6%	2%
Amèrica	3,7%	-	2%

Font: Elaboració pròpia segons dades del CCBE a través de l'Enquesta sobre el Baix Empordà com a destinació turística.

Pel que respecta la satisfacció dels visitants, i segons dades de l'Observatori de Turisme del Baix Empordà de l'any 2021, la valoració global de la destinació per part dels turistes és d'un 4,3 sobre 5. Els àmbits més ben valorats són l'oferta de restauració i allotjament, així com les platges, cales i senders. Per la seva banda, el soroll i el transport i serveis públics serien els àmbits amb la valoració més baixa.

Sostenibilitat

La sostenibilitat es presenta cada vegada més com un eix indispensable en les polítiques institucionals a molts nivells, i en el cas de l'Empordà i les comarques de Girona s'han impulsat una sèrie de projectes i plans a diferents nivells. Pel que fa a la dimensió de la destinació Costa Brava, destaca l'esforç del Patronat envers a la candidatura de la Reserva de la Biosfera pel 2020, centrat en la conservació i el desenvolupament sostenible. Amb aquesta finalitat es va dissenyar un Pla estratègic a horitzó de deu anys amb 12 camps d'acció basats en els ODS i un procés obert a tota la ciutadania amb l'objectiu d'identificar l'estat de la Costa Brava respecte els 17 ODS i proposar actuacions concretes.

A nivell comarcal, i a partir de la crisi econòmica, sanitària i social del 2020, el CCBE va posar en marxa un pla integral per a la reactivació econòmica i l'acompanyament social de la comarca, alineat amb l'Agenda 2030 de les Nacions Unides i els Objectius de Desenvolupament Sostenibles (ODS). Entre d'altres àmbits, s'han realitzat actuacions en temes de Medi Ambient, Turisme, Arquitectura i Urbanisme, Ensenyament, Igualtat de Gènere, Cultura i Joventut. Des de l'Àrea de Sostenibilitat i Acció Climàtica, s'han impulsat accions tan cabdals com el Procés de co-creació de la Taula de la Mobilitat del Baix Empordà, amb la finalitat d'impulsar la millora i la transformació cap a una mobilitat sostenible a escala supramunicipal i portat a terme durant la primera meitat del 2022.

A nivell de turisme, al Baix Empordà es fan nombrosos esforços per a integrar la sostenibilitat en el sector turístic. Això es fa palès especialment en el cas del l'Àrea de Turisme del CCBE. Amb un pressupost de 239.315€ (CCBE, 2022), des d'aquest òrgan s'han impulsat diverses iniciatives amb la finalitat de fomentar un model de turisme més responsable, integrador i respectuós amb el medi ambient. Les iniciatives estan orientades tant als governs municipals com al sector privat, amb 165 empreses participant als seus projectes en l'últim any. Aquestes son alguns d'aquests projectes portats a terme des del CCBE:

- **Turisme Responsable:** S'ha realitzat una tasca de sensibilització i foment de bones pràctiques sostenibles a les empreses i al turista mitjançant la Guia de Bones Pràctiques "Al Baix Empordà apostem per un Turisme Responsable", disponible en 4 idiomes, així com a través de cartells per a conscienciar els turistes. Entre aquestes bones pràctiques hi figura el respecte i la participació en les tradicions locals, el consum de proximitat, el respecte al medi natural i ecosistemes, la mobilitat sostenible o pautes de reciclatge.
- **Observatori del Turisme del Baix Empordà:** Actiu des del 2016, i amb 8 ajuntaments involucrats, aquest projecte pretén generar coneixement sobre el territori, analitzar i comprendre com es desenvolupa el turisme a la comarca. La informació es fa pública a través d'un lloc web i la publicació d'informes anuals que permeten consultar les tendències comarcals en el turisme i facilitar-ne una gestió més sostenible per part dels òrgans de govern. L'Observatori es centra també en aspectes de sostenibilitat, per mitjà dels indicadors ETIS (European Tourism Indicators System).
- **Qualitat Turística (SICTED):** Des del 2004 es treballa en la implantació d'aquest sistema de gestió o Pla de Qualitat Turística en Destinació basat en el Sistema Integral de Calidad Turística Española en Destino (SICTED) de la Secretaría de Estado de Turismo i la Federación Española de Municipios y Provincias, i a la comarca hi ha gairebé una setantena d'empreses distingides. Per a adherir-se al projecte i ser distingides amb el SICTED, les empreses

renoven anualment el seu compromís demostrant el compliment d'una sèrie de bones pràctiques en els àmbits de recursos humans, atenció al client, manteniment de les instal·lacions i gestió mediambiental sostenible.

- **Accessibilitat Turística:** L'Àrea de Turisme ha impulsat també un Pla d'Accessibilitat Turística, dirigit a tots aquells espais públics i privats del sector turístic disposats a millorar la seva accessibilitat. Mitjançant aquest projecte, s'aplica una metodologia comuna per a millorar l'accessibilitat turística, s'ofereix assessorament i avaluacions per part de professionals especialitzats i es realitza difusió d'aquestes propostes turístiques accessibles. L'objectiu és el de sensibilitzar al sector públic i privat sobre la importància de l'accessibilitat i consolidar el Baix Empordà com una destinació turística accessible per a tothom. Hi han participat 59 empreses i entitats i s'han realitzat anualment diverses accions des del 2017: cursos i formacions al sector turístic (tan públic com privat), creació de manuals de bones pràctiques, convenis amb ajuntaments i entitats referents, creació d'una Taula d'Accessibilitat i la celebració de la Primera Jornada de Turisme Inclusiu l'any 2021 (CCBE, 2021).
- **Marca Empordà:** Projecte transversal Alt-Baix Empordà, que aglutina empreses, administracions, entitats i persones de la comarca que comparteixen els valors del territori. Motivat pels dos consells comarcals, neix amb la voluntat de promoure la identitat de l'Empordà però també "una societat justa, igualitària, plural, inclusiva i sostenible", segons el seu manifest. Les empreses que s'hi uneixen poden fer us del logotip de la Marca Empordà i participar de les activitats promocionals que s'organitzin.
- **Productes de l'Empordà:** Des de l'Àrea de Turisme es treballa per a fomentar la descoberta dels productors i artesans locals que formen part de la marca Productes de l'Empordà, del CCBE. Aquesta marca certifica i reconeix els productes produïts o elaborats, transformats i envasats a l'Empordà i segons les seves tradicions. Es tracta de productes com l'Arròs de Pals, la Gamba de Palamós o el Recuit. A aquesta marca s'hi sumen les Denominacions d'Origen (DO) Vi de l'Empordà i DOP Oli de l'Empordà, així com la Identificació Geogràfica Protegida (IGP) Poma de Girona. Integrant aquesta riquesa en producte local a l'oferta turística contribueix al desenvolupament d'un turisme sostenible i responsable al Baix Empordà.
- **Gestió i manteniment de les xarxes de turisme actiu:** És també una tasca a nivell comarcal la de condicionar, mantenir i senyalitzar les xarxes de senderisme (370 km), cicloturisme (310 km) i rutes BTT (180 km). En total, hi ha més de 1000 km senyalitzats al territori, que consoliden l'aposta pel turisme actiu del Baix Empordà i representen un model de

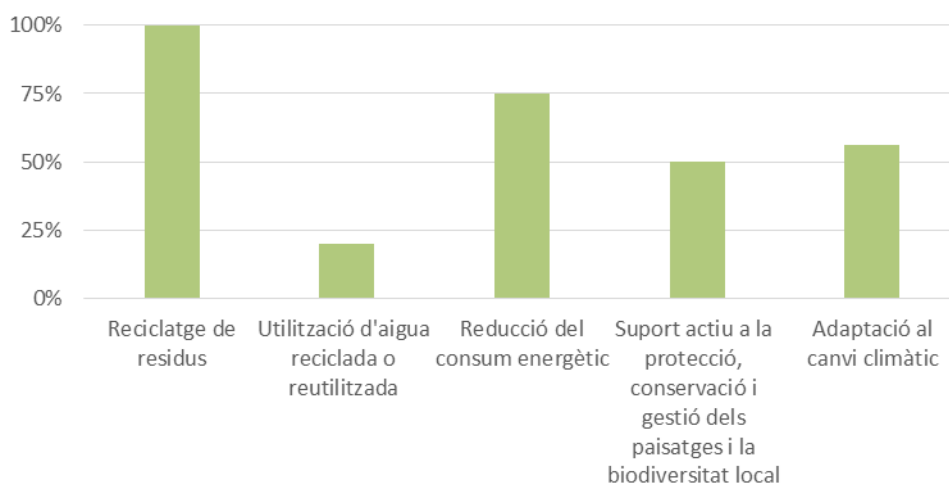
desenvolupament turístic sostenible que és capaç de contribuir en la desestacionalització del territori.

Més enllà del ja mencionat, s'han dirigit esforços per a compensar l'estacionalitat del turisme, a través de la distribució de fins a 21.602 publicacions a les oficines de turisme i sector turístic, amb l'objectiu de desestacionalitzar la temporada turística (CCBE, 2021).

Similarment, des de la pàgina web Visit Empordà es promoció posant el focus en la sostenibilitat, fomentant els productes locals i recomanant activitats arrelades al territori i la seva identitat, de turisme actiu i de baixes emissions i de sensibilització sobre el medi natural. En definitiva, es fomenten modalitats en la línia de l'slow tourism o turisme lent.

Adicionalment, des de l'Observatori del Turisme del CCBE, s'analitzen una sèrie de variables sobre sostenibilitat a la comarca, que ens permeten prendre la temperatura del sector en base a l'adopció de pràctiques sostenibles. Aquest anàlisi ens indica que mentre que un 100% dels allotjaments diuen reciclar els residus i un 75% ha implementat accions per a la reducció del consum energètic, només un 50% impulsen accions de protecció i conservació de l'entorn natural, i només un 20% reutilitzen l'aigua. Per altra banda, un 40,5% dels menjars, begudes béns i serveis dels allotjaments van ser produïts localment i només un 17,9% dels contractes van ser de temporada. Aquesta última dada ha experimentat una millora substancial, ja que al 2017 el 68,1% dels llocs de treball eren estacionals. L'assignatura pendent és però l'accessibilitat, ja que només un 2,6% de les habitacions estan habilitades per a persones amb mobilitat reduïda.

Gràfic 9: Implicació dels allotjaments turístics del Baix Empordà en establir mesures sostenibles

Font: Elaboració pròpia amb dades del Observatori del Turisme del Baix Empordà

S'ha observat també un augment en certificacions en matèria de sostenibilitat entre les empreses turístiques, i actualment la comarca compta amb diverses empreses que compten amb certificats en gestió mediambiental com ara ISO 14001, Qualitat ambiental i EMAS; en qualitat com SICTED, Qualitat Turística o ISO 9001:2008 o bé en sostenibilitat turística en el cas de Biosphere.

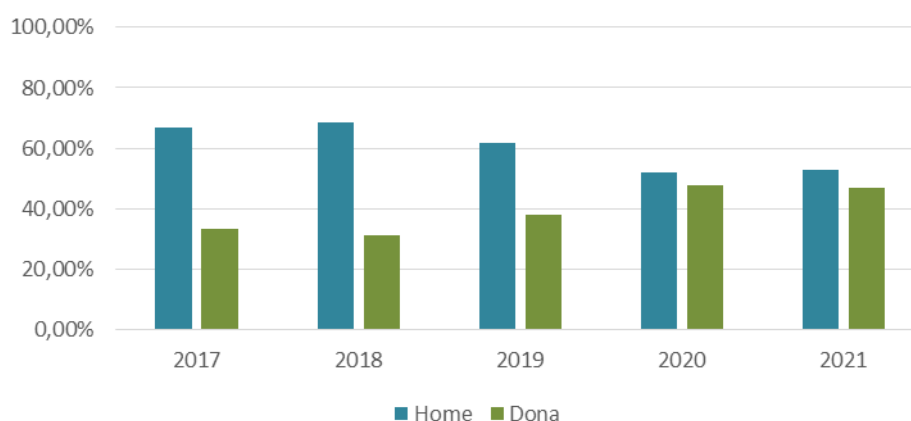
Taula 11: Certificats més utilitzats al Baix Empordà

	2017	2018	2019	2020	2021
Certificats					
ISO 14001	1	2	1	2	3
EMAS	1	-	-	1	2
ISO 9001:2008	1	3	1	-	2
Qualitat Turística	2	-	2	2	2
SICTED	-	2	-	3	4
Biosphere	1	-	-	1	1
Qualitat ambiental	-	1	1	1	1
Altres	1	-	1	-	1

Font: Elaboració pròpia segons dades de l'Observatori de Turisme del Baix Empordà

Pel que fa l'àmbit d'igualtat de gènere, si s'analitzen les dades de l'Observatori de Turisme de l'Empordà, s'aprecia clarament com les dones han anat guanyant terreny en la direcció/gerència d'allotjaments turístics, passant d'un 33,% al 2017 a un 47% al 2021.

Gràfic 10: Gènere de la direcció gerent dels allotjaments turístics al Baix Empordà

Font: Elaboració pròpia segons dades del Observatori del Turisme del Baix Empordà

A nivell municipal, cal destacar el camí cap a un turisme més sostenible que ha emprès el municipi de Torroella de Montgrí – L'Estartit. Els seus esforços li han valgut el reconeixement

de Green Destinations, organització acreditada pel Global Sustainable Tourism Council (GSTC) i el Premi Global Low-Carbon Ecological Scenic Spot (2019), concedit per Global Forum on Human Settlements (GFHS), organisme vinculat a l'ONU. Aquests esforços es concreten en un Pla de Sostenibilitat Turística (2021-23) amb una sèrie d'objectius específics i que es concreta en línies estratègiques i actuacions concretes en àmbits com la mobilitat sostenible, millora de la qualitat de les platges, accessibilitat o participació ciutadana.

Sensibilitats dels agents turístics de la comarca

Els principis rectors per a l'elaboració d'aquest Pla de Sostenibilitat es basen, des d'un inici, en la transparència, la representativitat, la participació i el consens de tots els actors que constitueixen l'ecosistema turístic de la comarca. És per això que l'opinió d'aquests agents ha estat clau durant tot el procés de planificació, i en les diferents fases que conformen el pla.

En aquest apartat es bolquen els principals resultats obtinguts del testimoni dels actors del territori, que han permet conèixer les sensibilitats existents a la comarca envers el concepte de sostenibilitat, el seu punt de partida incipient en el sector i la futura materialització hipotètica dels seus principis. D'aquesta manera, els resultats que a continuació es presenten han contribuït a l'elaboració de la diagnosi i posterior formulació de l'estratègia.

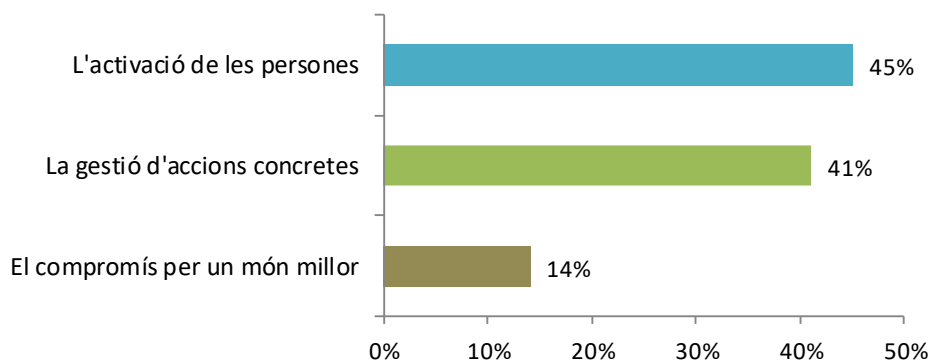
Taller d'Activació LEGO Serious Play®

Per tal de complimentar aquesta primera fase analítica i començar a activar els mecanismes de participació del pla, es va convocar als agents turístics del Baix Empordà a un primer taller d'activació, per a conèixer quines eren les sensibilitats inicials presents al territori en matèria de sostenibilitat, i començar a generar col·laboració i sinergies.

Aquesta sessió de treball va girar entorn la proposta metodològica innovadora de LEGO Serious Play®, on l'objectiu principal del taller era construir, de manera amena i entretinguda, en grups de treball de 5-6 persones, la visió compartida per a emprendre accions per el turisme sostenible al Baix Empordà. En altres paraules, la intenció era albirar quin grau de coneixement i capacitats tenia el grup de treball alhora de plantejar un pla de sostenibilitat turística hipotètic per al Baix Empordà, que varen dur a terme mitjançant peces de LEGO.

Alguns dels resultats més reveladors varen ser els següents a continuació.

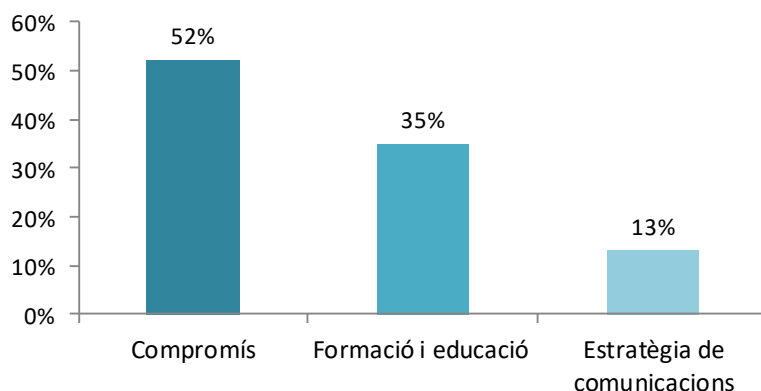
Gràfic 11: Elements més importants per a la sostenibilitat en el sector del turisme al Baix Empordà segons els agents turístics.

Font: Elaboració pròpia segons els resultats del Taller d'Activació LEGO Serious Play.

En primer lloc, els agents turístics reconeixen una falta de “passar a l'acció” quan es tracta de sostenibilitat al Baix Empordà, doncs identifiquen l'activació de les persones i la gestió d'accions concretes com el principal element necessari per a la sostenibilitat a la comarca.

Gràfic 12: Elements que facilitarien treballar per a la sostenibilitat en el sector turístic del Baix Empordà.

Font: Elaboració pròpia segons els resultats del Taller d'Activació LEGO Serious Play.

En segon lloc, el compromís col·lectiu és el primer pas per a facilitar que la sostenibilitat del sector turístic sigui una realitat a la comarca. També, es destaca la formació i l'educació (en sostenibilitat) com un element que de la mateixa manera facilitaria als diferents agents turístics de la comarca caminar en aquesta direcció, doncs és evident que, per molt que hi hagi un compromís real, rarament l'acció és pot fer realitat sense les eines adequades o el coneixement de com fer-ho possible.

Il·lustració 6: Elements destacats de la visió compartida sobre sostenibilitat turística del Baix Empordà.

Les persones: treball en xarxa i la seva influència per a crear canvis cap a la sostenibilitat.

Equilibri entre els beneficis del territori, la naturalesa i el turisme.

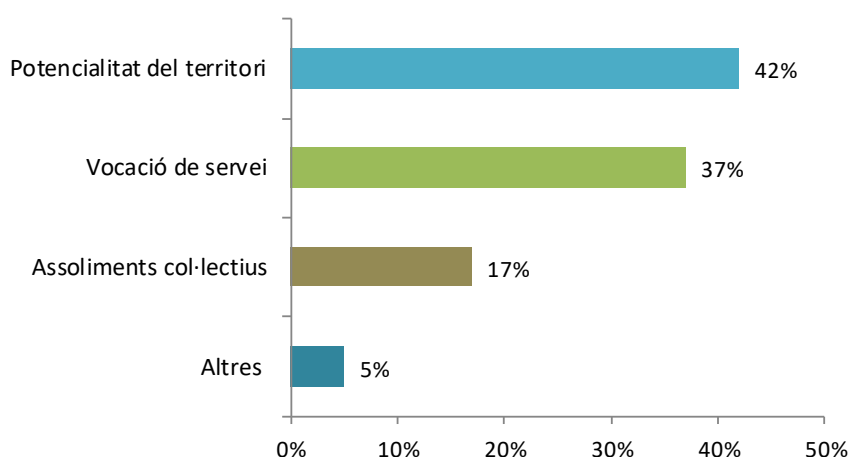
Educació i formació per a activar els canvis amb seguretat, consistència i enfocament.

Font: Elaboració pròpia segons els resultats del Taller d'Activació LEGO Serious Play.

Amb aquesta sèrie d'elements s'evidencia que la visió compartida dels agents turístics del Baix Empordà recau en el paper fonamental que juguen les persones i la importància del treball conjunt i en xarxa per a aconseguir allò que ens proposem. L'equilibri també és un factor clau, doncs encara és sovint el fet de relacionar la sostenibilitat com un element únicament mediambiental, i ens oblidem de l'àmbit social que involucra els propis beneficis del turisme cap a la comunitat local i el propi turista, i d'altra banda l'àmbit econòmic, sense el qual no es pot seguir garantint una activitat rentable i beneficiosa per a la destinació a llarg termini.

Tot això no serà possible sense una correcta educació i formació del sector en els àmbits que afecta a la sostenibilitat de la destinació del Baix Empordà, la qual farà possible activar els canvis necessaris amb un millor enfoc i consistència.

Gràfic 13: El que més motiva als agents turístics del Baix Empordà treballar al sector del turisme.

Font: Elaboració pròpia segons els resultats del Taller d'Activació LEGO Serious Play.

Per últim, un darrer resultat ens indica que els agents turístics del Baix Empordà es senten motivats de treballar al sector principalment per la potencialitat del territori. Tots ells valoren la destinació i tenen clar que s'ha de treballar per mantenir el seu patrimoni cultural i natural.

Aportacions de les enquestes

Taula 12: Participació de les enquestes

Enquesta	Respostes desitjades	Respostes obtingudes	Èxit de participació	Observacions
Gestors turístics	36 respostes	18 respostes	50%	La participació és menor als municipis d'interior i menys turístics (Colomers, Corçà, Foixà, Fontanilles, Forallac, Jafre, Mont-ras, La Pera, Regencós, Ruplà, Ullà, Ullastret, Ultramort i Vilopriu)
Sector privat	100 respostes	89 respostes	89%	48% són allotjaments 60% no té més de 10 treballadors i el 70% no en té més de 20 Participació més alta: Torroella de Montgrí-Estartit, Sant Feliu de Guíxols, Pals i Platja d'Aro

Font: Elaboració pròpia.

Aspectes i resultats més reveladors de les enquestes:

- El primer aspecte important a considerar del procés de consulta realitzat per a donar resposta a diferents aspectes que influeixen directament en l'elaboració i posterior aplicació d'aquest pla, és el fet que les respostes obtingudes (provinents tant dels gestors com del sector privat) representen una mostra del territori més diversa i principalment centrada en els municipis més turístics i costaners. Això fa que en molts casos l'anàlisi de les dues visions ha de considerar aquest fet.
- El segon aspecte a ressaltar és el desconeixement del sector privat envers varis aspectes que afecten a la gestió turística del seu municipi:
 - El 37% dels enquestats del sector privat desconeixen el càrrec que ocupa el màxim responsable de la gestió turística i d'oci del seu municipi.
 - Un 64% desconeixen si el seu municipi disposa d'un Pla de desenvolupament turístic.
 - El 45% considera insuficient la informació rebuda per part del seu ens gestor turístic.

- El 36% del sector privat desconeix amb quina freqüència es reuneixen els actors involucrats en el turisme al seu municipi.
- Un 67,4% de les empreses enquestades desconeixen aliances i acords a nivell municipal.
- Es desconeix la relació entre la gestió turística municipal i la resta de municipis en un 37,1%, i en un 47% amb el Consell Comarcal del Baix Empordà.
- Es desconeix en un 51,7% si hi ha campanyes per ressaltar valors de sostenibilitat.
- Un 47,2% desconeix si s'han impulsat certificacions en sostenibilitat.
- En tercer lloc, es constata una clara aposta per la sostenibilitat des de les dues perspectives:

Taula 13: Aposta per la sostenibilitat dels agents turístics del Baix Empordà.

Des dels municipis:	Des del sector privat:
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Més de la meitat disposen d'accions i polítiques en sostenibilitat. ✓ 14 dels 18 municipis emprenen accions concretes i reuneixen els actors turístics amb una certa regularitat. <ul style="list-style-type: none"> ✓ 33% dels municipis han realitzat campanyes en sostenibilitat. ✓ 4 municipis han impulsat certificacions en sostenibilitat. ✓ La majoria dels municipis compten amb diversos indicadors turístics actualitzats. <ul style="list-style-type: none"> ✓ 5 municipis fan seguiment de la percepció del turisme per part de residents i sector privat. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Més del 90% de les empreses emprenen accions concretes, encara que siguin les més bàsiques (reciclatge i eficiència energètica). <ul style="list-style-type: none"> ✓ Gairebé el 30% d'empreses han impulsat certificacions o distintius en sostenibilitat. ✓ 67% d'empreses compten amb indicadors de la satisfacció del visitant.

Font: Elaboració pròpia segons els resultats de les enquestes.

- Per últim, tants els gestors turístics municipals com el sector privat, coincideixen en els següents punts en comú:
 - Triar actiu i natura, restaurants i gastronomia i platges per a descriure l'oferta turística.
 - Destacar la diversitat de patrimoni cultural i natural com a atractius inexplorats.
 - La necessitat de millorar la qualitat de l'oferta existent.
 - Valorar la sostenibilitat turística actual del territori amb un grau mitjà/baix.
 - Considerar la sostenibilitat important per al posicionament turístic del Baix Empordà.
 - Considerar que preferentment el model turístic de la destinació ha d'estar basat en la sostenibilitat i la innovació, per davant d'altres àmbits.
 - La necessitat d'una planificació turística eficaç i de coordinació públic-privada.

- El camí cap a la sostenibilitat passa per desestacionalitzar l'activitat turística, atraure turistes responsables, promocionar el consum de proximitat i fomentar el turisme cultural.
- Valorar el nivell de col·laboració entre actors turístics amb marge de millora.
- Valorar les perspectives de futur del turisme a la destinació positivament.

Aportacions de les entrevistes

a. La comprensió o coneixement dels experts envers el concepte de sostenibilitat

El concepte de sostenibilitat, degut a la seva amplitud, esdevé molt oceànic a l'hora de poder trobar un consens tècnic més unificat per definir-lo. Els experts entrevistats en aquest procés metodològic envers l'obtenció de coneixement tenen opinions molt variades. Per un costat, trobem el grup que manifesta la sostenibilitat com el procés en el que les accions que fem avui no comprometin el futur de les properes generacions entrant en detall amb la massa crítica que pot suportar el territori i que no interfereixi negativament en la gent que hi viu. Apostant pel triangle format per la satisfacció dels visitants, la rendibilitat de les empreses i la qualitat de vida dels moradors tenint en compte l'aplicació en tot moment dels ODS. Un segon grup identifica la sostenibilitat lligada a la preservació del territori i en concret de la natura, incorporant la part social entesa com el benestar de les persones, siguin visitants o comunitat local, així com la preservació de la diversitat cultural com a posada en valor dels elements autòctons i identitaris. Finalment, un tercer grup anomena aspectes concrets de la sostenibilitat com la menor utilització del cotxe i a favor del transport públic i sostenible, augmentar el reciclatge selectiu dels residus, o fins i tot associa la sostenibilitat en la capacitat del territori d'apostar fermament per un turisme regeneratiu. En definitiva, els experts són coneixedors de la poliedricitat del concepte, amb tots els matisos que comporta.

b. Les fortaleses del Baix Empordà en matèria de sostenibilitat

És important a l'hora de fer un diagnòstic d'una comarca com el Baix Empordà, poder identificar fortaleses úniques i autòctones que destaquin a l'hora de posar-les en valor tant en l'aspecte quantitatiu com qualitatiu. En aquest aspecte, els experts en destaquen quatre que tenen un pes específic dens sobre la resta, doncs segons ells, en general el Baix Empordà té fortaleses ben definides i robustes. S'ordenen en ordre de rellevància en relació al volum de vegades que han esmentades pels experts:

- a) La primera fortalesa és el fet de tenir un sector primari de qualitat, madur i amb una oferta amplia de productes locals, tant de la terra com del mar, amb PIMES compromeses

amb la sostenibilitat que ofereixen productes molt variats incloent ofertes antropològiques (suro, carbó, ...).

- b) La segona fortalesa és la incorporació a l'oferta turística d'espais i parcs naturals preservats tant a la costa com a l'interior, alguns d'ells els quals es troben ja treballant amb la Carta Europea de Turisme Sostenible (CETS) i amb una bona gestió de la mateixa.
- c) Seguidament, la tradició turística del territori que genera un forta sensibilitat cap a la cultura, el medi ambient i les temàtiques socials tant del turista com del resident, i la voluntat dels joves per continuar amb una aposta ferma cap a la sostenibilitat.
- d) La quarta fa referència a les xarxes existents de senderisme, camins de ronda i cicloviues. Amb menys esments (2), però també anomenada pels entrevistats, apareix el fet de tenir marques potents com Costa Brava, Baix Empordà i DO Empordà. Finalment amb 1 vot cadascuna s'hi troben: la conservació de les platges, les Administracions implicades, la gestió de residus i el bon equilibri en l'oferta sostenible.

c. Els principals obstacles o aspectes a millorar en el model turístic del Baix Empordà

La comarca del Baix Empordà, com un territori amb una tradició turística de gairebé 70 anys, es troba en un moment clau per tirar endavant un nou model turístic molt més sostenible. I per això els experts entrevistats han identificat un col·lecció d'obstacles o aspectes a millorar de l'actual model.

- a) El primer obstacle més votat i consensuat és la falta de planificació turística que comporta un creixement urbanístic sense mesura.
- b) En segon lloc, l'estacionalitat del mercat turístic que provoca massificació sobre tot en els mesos claus de l'estiu (Juliol i Agost).
- c) El tercer aspecte a millorar és la mobilitat pública actual, deficient i que genera desconfiança entre els usuaris. La connectivitat intercomarcal pública és pobre en medis i també en sostenibilitat.
- d) El quart obstacle destacat és la dificultat en el canvi de model actual per l'excessiva dependència del turisme que, a més, es troba poc equilibrat entre la costa i l'interior.
- e) El següent obstacle més votat esdevé la poca coordinació entre administracions i, en general, amb una gestió molt lenta que relenteix els processos per millorar el model actual cap a una gestió més sostenible des de la governança.
- f) El sisè aspecte a millorar recau en el poc compromís real de les empreses a executar accions sostenibles, agreujat per la falta d'incentius fiscals que els motivin a tirar endavant aquestes accions.

- g) Finalment, els tres darrers obstacles amb el mateix nombre d'esments són: la poca pedagogia existent en temes de sostenibilitat, la falta de més consum de productes locals i, finalment, el projecte del parc eòlic marí davant de les Illes Medes que pot representar una amenaça mediambiental i paisatgística important.

d. Els instruments, eines o accions concretes que contribuirien més a la sostenibilitat turística del Baix Empordà

Per poder aspirar a un model més sostenible per la comarca, cal dotar-lo d'instruments, eines o accions concretes que ho puguin fer possible. I a l'hora de contemplar aquests elements, els experts han considerat alguns molt específics i aterrats que permetran obtenir aquesta gestió més sostenible de la comarca. Són els següents.

- a) La millora de la mobilitat pública i sostenible.
- b) L'augment de la pedagogia en sostenibilitat: explicar, difondre i compartir tot el que envolta a la sostenibilitat i la seva aplicació en el territori.
- c) Una política municipal innovadora amb recursos, incentius fiscals i accions sostenibles.
- d) La millora de la planificació turística del territori, per un model sostenible robust.
- e) La millora de la normativa dels establiments turístics cap a la gestió de residus.
- f) L'elaboració i implementació d'indicadors clars i concrets (KPI's) que permetin diagnosticar i prendre millor decisions cap a aquest model sostenible que es vol arribar.
- g) La recerca de casos d'èxit d'altres territoris que ja tenen implantada una gestió sostenible i eficaç, que serveixi com a guia o inspiració.
- h) L'augment de la col·laboració públic-privada per a arribar a consensos cap una mateixa direcció envers la sostenibilitat de la comarca.

Diagnosi compartida

En una proposta de matriu DAFO, es presenta el resultat final de la diagnosi compartida de la sostenibilitat turística al Baix Empordà, que dona tancament a aquesta primera fase. Aquesta diagnosi va ser elaborada conjuntament amb els actors turístics de la comarca, amb la deguda adaptació i adequació per part de l'equip de consultoria redactor del pla, arrel de les diferents aportacions obtingudes durant tota aquesta etapa.

Taula 14: Diagnosi compartida de la sostenibilitat turística al Baix Empordà.

FORTALESES	DEBILITATS
<ul style="list-style-type: none"> • Capacitat del territori per generar demanda fóra de temporada. • Marca turística amb valor afegit. • Fidelitat dels visitants. • Riquesa de recursos variats (naturals, culturals, patrimonials...) • Diversitat de sectors i permanència del sector primari. • Diversitat de paisatges. • Diversitat de producte local. • Presència de la Carta europea de turisme sostenible a la comarca. • Forta capacitat d'inversió del sector econòmic empresarial de la comarca. • Diversitat d'espais naturals protegits. • Qualitat de l'oferta turística. • Maduresa de la destinació. • Turisme amb poder adquisitiu mitjà-alt disposat a generar despesa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Precarietat laboral a l'hostaleria i la restauració que genera una imatge negativa de la qualitat dels llocs de treball turístics al capital humà. • Manca de mobilitat pública sostenible • Poca sensibilització i falta de convenciment, tant del sector polític com del privat, envers la sostenibilitat. • Estacionalitat turística excessiva. • Infrautilització de l'aeroport de Girona com a equipament important de transport públic. • Poca connectivitat de producte i visió turística amb l'Alt Empordà. • Relleu generacional al teixit productiu turístic. • Superació de la capacitat de càrrega els mesos de juliol i agost. • Manca de personal qualificat al sector.
OPORTUNITATS	AMENACES
<ul style="list-style-type: none"> • Creixent desestacionalització del sector. • Tendència global sostenible. • Càlcul de la petjada de carboni i compensació per les empreses privades com a oportunitat per la diferenciació. • Creixent demanda d'activitats de descoberta i d'ecoturisme. • Replantejament del tren de la Costa Brava com a mobilitat més sostenible. • Auge de tendències com el co-living. • Línies d'ajudes per la sostenibilitat diverses. • Coneixement creixent de les ecoetiquetes i diferents certificacions en sostenibilitat. • Impulsió del concepte "sharing" per facilitar la mobilitat en cotxes, motos, patinets, bicis, etc. • Creixent demanda de les activitats esportives i el cicloturisme, gaudibles a la comarca. • Interès creixent per la sostenibilitat a nivell local i poblacional. 	<ul style="list-style-type: none"> • Canvi climàtic. • Estandardització del producte ofert i pèrdua d'identitat degut a nous grups inversors (franquícies). • Gran despesa de recursos i generació de deixalles en el període de sobrefreqüentació turística als mesos de Juliol i Agost. • Urbanització de zones naturals d'alt valor paisatgístic (Parc eòlic a les Illes Medes). • Desvalorització dels llocs de treball del sector turístic. • Desequilibri de gènere a la presa de decisions. • Gran inflació en l'energia i en conseqüència en tots els costos. • Falta de compromís o implicació per part de l'administració local. • Falta d'opcions per a la mobilitat pública. • Incertesa causada per la dificultat de tenir una visió a mitjà-llarg termini. • Turismofòbia. • Especulació urbanística.

Font: Elaboració pròpia segons els resultats en la fase analítica.

Fase II: Definició de l'estratègia

Fase II: Definició de l'estratègia

Aquesta segona fase comprèn la continuació natural de la primera fase analítica, doncs un cop investigada la informació secundària disponible i la situació de partida de l'activitat turística a la comarca, es defineix en primera instància la visió a llarg termini del model turístic sostenible de la destinació, incorporant els principis de transparència, participació i consens per part de tots els actors. És important que aquest procés sigui participat per tal de conèixer quin futur o camí cap a la sostenibilitat esperen els actors assolir amb aquest pla, doncs ells seran els principals involucrats en la consecució de les accions pertinents que portaran a la comarca assolir el model turístic desitjat.

En segona instància, i en base als resultats de la diagnosi, es reflexiona sobre els principals obstacles que impedeixen a la comarca apropar-se a la visió i, per tant, s'estableixen els objectius a assolir. Aquests objectius hauran d'ordenar les futures accions a implementar en els propers anys. Igual que en la fase anterior, els principis de la formulació estratègica es sustenten en la validació participada i consensuada de tots els actors involucrats.

Visió compartida

Amb l'objectiu de comprendre la visió turística del model sostenible del Baix Empordà a llarg termini, un segon taller participatiu (taller de Diagnosi i Visió) ha estat clau a l'hora de decidir el futur de la destinació en base al seu objectiu. Aquest taller incidia als agents turístics a reflexionar i formular en grups de treball la visió i, posteriorment, posar en comú els resultats. De la combinació dels principals elements i atributs considerats pels actors, es formula la visió turística amb un horitzó al 2030 de la sostenibilitat a la comarca.

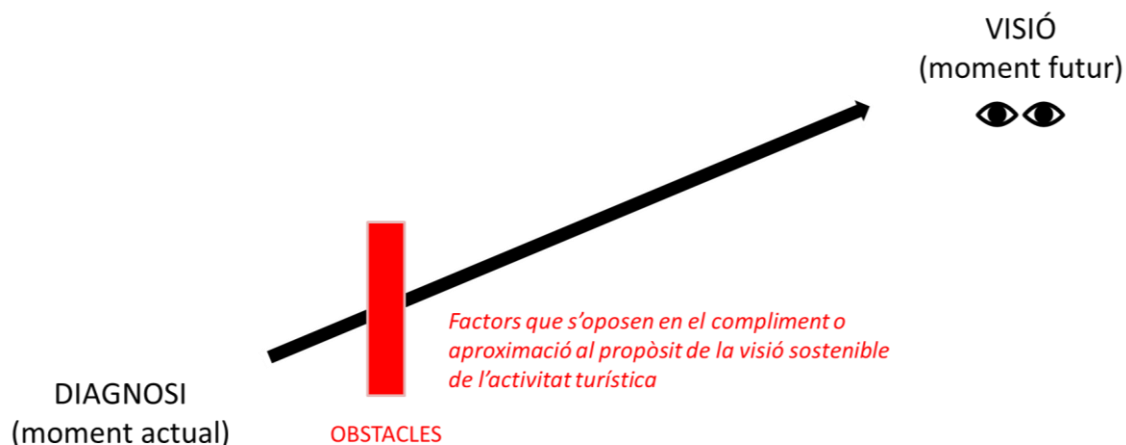
Il·lustració 7: Visió compartida de la sostenibilitat turística al Baix Empordà – Horitzó 2030.

“El Baix Empordà esdevindrà un **territori de gran valor paisatgístic** (espais naturals aquàtics i terrestres, camps de cultiu, nuclis urbans patrimonials) **posicionat en el marc global**, on el **sector públic i privat treballaran conjuntament** per garantir la perdurabilitat del **compromís de la comarca en sostenibilitat**. Oferirà **serveis i experiències de qualitat** basades en la **cultura i la identitat pròpies** amb el **mínim impacte a l'entorn**, entenent els espais naturals i patrimonials com **llocs d'alt valor que cal protegir**, i garantirà una bona **qualitat de vida** als seus habitants mitjançant **condicions dignes al sector**, i buscant **l'equilibri entre el nombre de visitants i la població local.**”

Font: Elaboració pròpia segons els resultats del Taller de Diagnosi i Visió.

Principals obstacles de la sostenibilitat turística al Baix Empordà

A partir de la visió turística compartida, s'estructuren els 8 principals obstacles que enfronta la comarca per a assolir la seva visió envers la sostenibilitat, en base als resultats obtinguts de les aportacions de tallers, enquestes i entrevistes en profunditat.

A continuació es presenten els obstacles:

Taula 15: Obstacles de la sostenibilitat turística al Baix Empordà.

ESTACIONALITAT	L'excessiva sobrefreqüentació o massificació turística als mesos de juliol i agost té un impacte directe en l'elevada despesa de recursos i generació de deixalles que són negatives per a l'entorn i per al benestar de la comunitat local. D'altra banda, els mesos de temporada baixa no compensen la potencialitat i competitivitat de l'activitat turística a la comarca.
PLANIFICACIÓ	La falta de planificació turística comarcal origina una incertesa col·lectiva deguda la dificultat de tenir una visió compartida de la destinació a mitjà-llarg termini, estructurada a partir d'una identitat comarcal definida, i uns eixos estratègics i objectius clars de treball en els que els actors es puguin veure implicats.
COL-LABORACIÓ PÚBLIC-PRIVADA	La manca d'una estructura funcional de gestió públic-privada dificulta l'assoliment de les accions i objectius desitjats, tant a nivell comarcal com municipal. Alhora, frena el convenciment, el lideratge i treball conjunt de tots els actors involucrats en l'activitat turística i endarrereix la gestió de la mateixa.

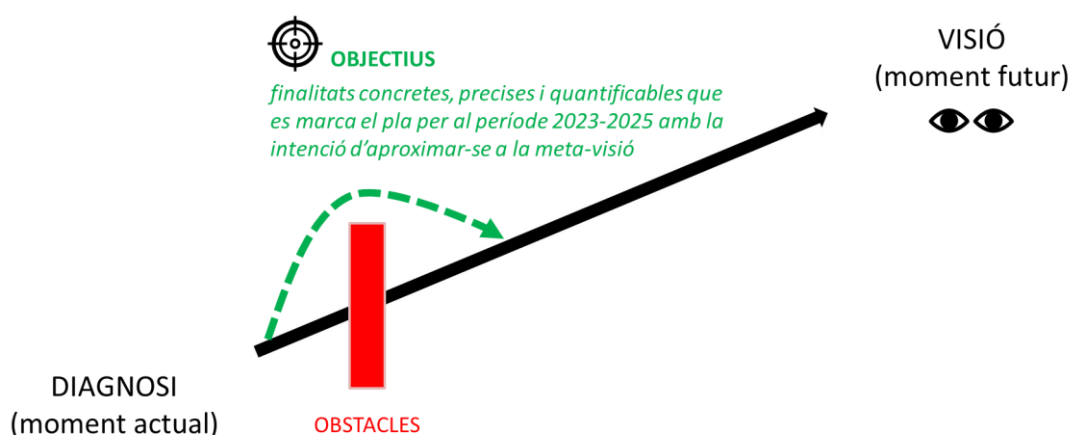
<p>PRECARIETAT LABORAL</p>	<p>La precarietat i desvalorització dels llocs de treball turístics, en part degut a la forta estacionalització del turisme a la comarca i a la manca de professionalització del sector, no beneficien a la qualitat de vida del resident. De la mateixa manera, la mala imatge percebuda per aquest fet afecta directament a la capacitat de les organitzacions de captar talent humà capacitat.</p>
<p>MOBILITAT PÚBLICA</p>	<p>La mobilitat pública és un dels majors esculls en la infraestructura de la destinació, doncs les poques opcions de transport públic disponibles fan que la major part del transport en el viatge es realitzi en vehicle propi, tant en el cas dels residents com dels visitants, el qual és poc sostenible. Es detecta una necessitat d'invertir en mobilitat pública sostenible.</p>
<p>EQUILIBRI INTERIOR-LITORAL</p>	<p>La dependència del model turístic de la comarca històricament poc equilibrat entre costa (més turístic) i interior (menys turístic) genera moltes diferències entre els dos mons, que es veu reflectit en una activitat turística desequilibrada, donant com a resultat una poca connectivitat entre la idiosincràsia i diversitat local, i el producte, alhora que dificulta filar una visió turística comarcal.</p>
<p>CREIXEMENT URBANÍSTIC</p>	<p>Un dels obstacles que genera la falta de planificació i regulació turística és el creixement urbanístic sense mesura d'algunes zones, sovint en entorns naturals de valor paisatgístic tant en entorn litoral com d'interior.</p>
<p>CONEIXEMENT</p>	<p>La capacitació continuada orientada a l'adquisició de nous coneixements, competències i habilitats de planificació i gestió turística, tant des de la vessant territorial com empresarial, és fonamental per disposar de talent humà hàbil per actuar davant dels reptes que enfronta el turisme i la societat en general. És un factor limitador la manca de planificació en la transferència de coneixement que actui sobre el capital humà, que enforteixi el turisme com a alternativa de desenvolupament professional i personal a la comarca, i que com a conseqüència activi la</p>

possibilitat de retenir població local que aposti per contribuir o residir al Baix Empordà des de la vessant d'ocupació turística.

Font: Elaboració pròpia segons resultats d'Enquestes, Entrevistes i Tallers.

Objectius marc 2023 - 2025

D'acord amb la diagnosi compartida establerta, i la visió a llarg termini definida, el pla identifica un conjunt de quatre objectius principals sobre els que ha de concentrar esforços en el proper període triennal.

Font: Elaboració pròpia.

OBJECTIU 1

Un model de governança turística sostenible comarcal

Eleva la competitivitat del Baix Empordà com a destinació turística en visió comarcal, i fer-ho a partir d'un criteri imperatiu com la sostenibilitat que doni resposta als reptes i amenaces tant locals com globals, a la vegada que fomenta la diferenciació en el mercat; es sosté en el fet de disposar d'un model de gestió del turisme coherent i harmònic amb les característiques socioeconòmiques del territori i la connexió amb l'activitat turística.

La governança turística s'ha de sostenir sobre un sistema col·lectiu de treball, integrador dels actors del territori directa (empreses turístiques) o indirectament (entitats culturals, patrimoni, sector primari) vinculats amb la cadena productiva turística, transversal i representatiu de les singularitats i diferències del territori (municipis més i menys turístics, interior vs. costa), i representatiu de les diferents sensibilitats (ciutadania, agents socials, sector privat i sector públic),

El sistema turístic del Baix Empordà s'ha de dotar de mecanismes de planificació i gestió àgils i iteratius basats en la col·laboració i la cooperació dels seus agents, ordenats en cicles de treball anuals que donin resposta i execució, i que garanteixin l'evolució cap al model sostenible que es recull en la visió.

Cal optimitzar recursos econòmics i humans, construir a partir d'aliances públic-privades i públic-públic, capitalitzar el talent disposat a contribuir a aquesta fase de renaixement del model turístic, i incorporar a la ciutadania en el procés de decisió del turisme.

*Pel 2025, **l'objectiu** es **disposar d'un model de governança turística comarcal fonamentada en els principis de cogestió, representativitat, corresponsabilitat i participació de tots els actors del territori**; dotat d'un conjunt de mecanismes, eines i processos de coordinació; tots ells **correctament implementats i en funcionament**, a partir de plans de treball anuals alineats amb el resultat del pla, i de totes aquelles iniciatives que contribueixin a l'assoliment de la visió.*

OBJECTIU 2

L'adaptació al canvi climàtic i la transició cap a les emissions turístiques neutres

El canvi climàtic i l'activitat turística són un binomi indissociable. Les experiències del viatge mantenen una directa relació amb la mobilitat de les persones i mercaderies, els sistemes de transport, i les estructures de connectivitat. En funció del millor disseny i eficiència d'aquests elements es poden manifestar models de consum turístic i planificació de les destinacions amb majors nivells de sostenibilitat.

La visió recollida en el present pla convida a actuar en la mitigació de la petjada de carboni comarcal i de tots aquells agents que en generen, de manera que es contribueixi a l'objectiu comú global de frenar l'escalfament del planeta, mentre apostem per models més responsables de consum energètic i producció.

El coneixement de la petjada de carboni, posteriorment permetrà definir mesures de compensació a través de projectes d'impacte local.

Tanmateix, i paral·lelament, cal treballar en l'aplicació de mesures d'adaptació al canvi climàtic, doncs és una realitat a gestionar des del present, i donades les característiques dels principals atractius turístics del Baix Empordà cal accentuar aquest factor. Ens trobem en una àrea amb alt nivell de vulnerabilitat climàtica palpable en les zones mediterrànies a través de

l'increment del risc d'incendis, períodes de sequera extrema, augment de pluges torrencials, afectació a la variació de la biodiversitat (fons marí i superfície terrestre), afectació a la producció agrària, efectes sobre la salut humana, entre d'altres.

*Pel 2025, l'**objectiu** és assolir una línia base de la petjada de carboni de la destinació Baix Empordà, implementant un model de càlcul d'estàndard internacional, **monitoritzar-la anualment, i alimentar un pla de reducció d'emissions amb horitzó 2030, així com l'activació del cicle calcular-reduir-compensar.***

OBJECTIU 3

El desplegament d'un model de màrqueting turístic sostenible per la desestacionalització

L'engranatge transformador del model turístic del Baix Empordà és la sostenibilitat, i a la vegada element desllorigador de tots els factors històricament negatius relacionats amb l'activitat.

L'estacionalitat de la demanda en el període de millor clima per gaudir del sol i platja, condiona l'ordenament i estructuració de tot el cicle operatiu i productiu de l'activitat turística. No obstant, el territori gaudeix d'un ampli inventari d'atractius i productes turístics amb un altíssim grau de diversificació (enoturisme, gastronomia, turisme esportiu, cicloturisme, senderisme, turisme cultural, turisme nàutic, turisme patrimonial, etc.) i dispersió geogràfica sobre els que transformar el model.

El màrqueting de la destinació ha de dirigir-se a aquells segments de demanda que apreciïn la destinació en moments diferents de l'any, i que actuïn com a prescriptors i ambaixadors d'un territori abocat a la preservació i conservació del seu model vital i paisatgístic.

La destinació ha de construir una marca i relat experiencials que interrelacionin la seva diversitat mostrant el caràcter de genuïtat del territori, la gent i la cultura, emfatitzant la posada en valor el corpus d'atributs vinculats amb la sostenibilitat.

*Pel 2025, l'**objectiu** és **transformar el patró de consum turístic del Baix Empordà assolint un posicionament de destinació turística sostenible 365, motivadora d'experiències arrelades a la terra i tradicions de la seva societat durant tot l'any, protectora dels seus paisatges terrestres i aquàtics, especialitzada en productes singulars d'alt impacte i proximitat, inspiradors per a segments diversos de demanda responsable.***

OBJECTIU 4

La transferència de coneixement per l'actualització i la retenció del talent humà

La competitivitat del Baix Empordà com a destinació turística també es determina pel conjunt de capacitats, coneixements, habilitats i competències del capital humà que dirigeix i treballa al teixit empresarial productiu turístic. I aquest factor contribueix en àmplia mesura en el grau de resiliència dels sectors, i d'adaptació de les persones enfront de crisis o canvis, o a l'aprofitament de fortaleces i oportunitats per construir models més sòlids i responsables de desenvolupament.

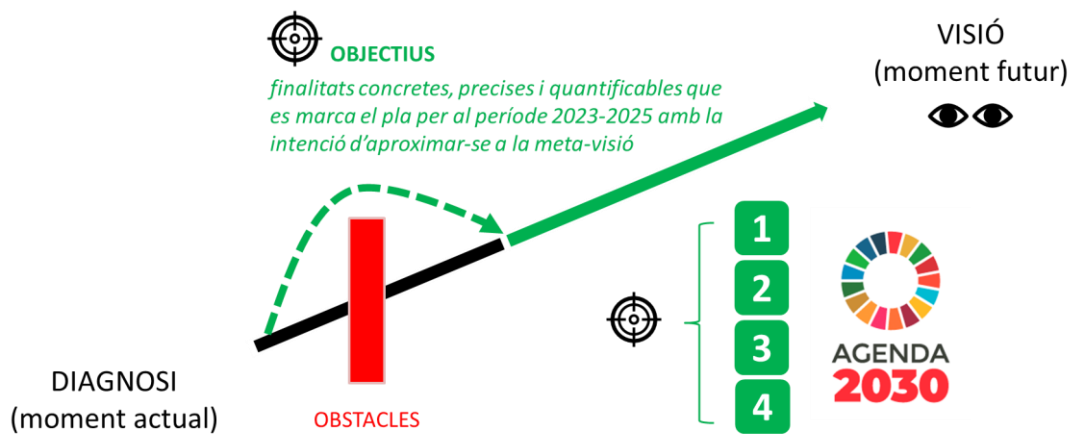
Aquest objectiu fixa la necessitat de treballar en enfortir el coneixement del sector turístic envers a conceptes, temàtiques, pràctiques, etc... que configuren el context actual de canvi, i sobre el qual totes les destinacions i empreses a nivell internacional hi estan abocant els seus esforços i recursos.

En aquesta línia, orientant el territori cap a un model turístic sostenible també ha de contribuir a un millor reconeixement de l'activitat com a alternativa de desenvolupament professional i tal vegada com a sector-oportunitat per desenvolupar emprenedoria i innovació. S'han d'activar actuacions cap a la captació de noves generacions i talent que relacionin el turisme com una opció de futur professional, o també com una reformulació que segueix oferint beneficis a negocis transgeneracionals que es troben en fase de canvi.

*Pel 2025, l'**objectiu** és **augmentar les habilitats i competències de gestió i desenvolupament professional dels actors turístics de la comarca a través de transferència de coneixement dels principals temes del context actual: canvi climàtic, digitalització, sostenibilitat, economia circular, màrqueting sostenible, eficiència energètica, etc.***; i en paral·lel **construir un model d'incubadora d'emprenedoria turística sostenible** que contribueixi al reposicionament de l'activitat com a alternativa de carrera professional.

La definició d'aquests quatre objectius generals del pla de sostenibilitat turística del Baix Empordà per al període 2023-2025 van alineats amb l'agenda 2030 definida per les Nacions Unides, i que es declinen a partir d'actuacions agrupades en els 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible.

En aquest sentit, alinear-se als ODS representa un fet integrador i coherent amb les directrius fixades a nivell català, estatal i europeu en el marc dels fons per a la recuperació i transformació dels teixits econòmics i competitivitat de les regions i països.

Font: Elaboració pròpia.

Fase III: Pla d'accions 2023 - 2025

Fase III: Pla d'accions 2023 – 2025

En aquest apartat s'exposen les accions a implementar per a donar resposta als quatre objectius principals del Pla de Sostenibilitat. Per a cadascun d'aquests objectius, es presenten iniciatives que poden ser executades a curt, mitjà o llarg termini, estipulat amb els anys que dura la planificació estratègica: 2023, 2024 i 2025.

Objectiu 1: Disseny d'un sistema de governança turística sostenible comarcal

O1.A01	ACCIÓ: Identificació i creació de l'estructura de gestió que ha de desplegar el PSTBE i les futures accions en sostenibilitat a la comarca	
CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:		
FINALITAT DE L'ACCIÓ: Estructurar un sistema de gestió conformat per agents públics i privats del territori, amb les degudes jerarquies, que doni seguiment al Pla de Sostenibilitat Turística 2023-2025 i tiri endavant les accions a implementar en sostenibilitat turística a la comarca. En aquest sentit, s'hauran de crear entre 1 i 4 grups de treball o "green teams" per als 4 objectius plantejats en aquest pla, liderats per un o dos agents ("green leaders"). Un únic grup de treball també se'n pot encarregar de gestionar els 4 objectius.		
ACTORS INVOLUCRATS: Lideratge: Consell Comarcal del Baix Empordà i Comissió Turística Altres actors/entitats involucrades: Actores del territori (públics i privats) amb voluntat de formar part o tenir un paper en l'execució d'aquest pla i els 4 objectius marc que planteja		TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ: <div style="display: flex; flex-direction: column; align-items: center;"> <div style="display: flex; align-items: center; margin-bottom: 5px;"> 2023</div> <div style="display: flex; align-items: center; margin-bottom: 5px;"> 2024</div> <div style="display: flex; align-items: center;"> 2025</div> </div>
INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT: - Nombre de grups de treball o "green teams" creats. - Nombre de "green leaders" a cada grup de treball. - Nombre de persones o agents implicats/des en cadascun dels objectius del Pla.		

SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS:

L'Àrea de Turisme del Consell Comarcal del Baix Empordà es gestiona a través de la Comissió Turística, formada per regidors i tècnics del sector públic, i també per associacions i representants de diferents col·lectius del sector privat. Es podrien aprofitar les trobades d'aquests agents per a establir un grup (o grups) de treball públic-privat a partir de la Comissió Turística, que s'encarregui de donar seguiment al pla.

O1.A02	ACCIÓ: Analitzar els diferents segells globals disponibles en sostenibilitat i valorar-ne la seva obtenció a nivell comarcal	
<p>CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:</p> 		
<p>FINALITAT DE L'ACCIÓ:</p> <p>Contemplar les diferents opcions disponibles en certificacions globals de sostenibilitat que té la comarca, per tal de valorar la seva obtenció, tenint en compte experiències o projectes que ja s'estan portant a terme a la destinació en l'actualitat.</p> <p>Aquesta acció fixa el propòsit de treballar amb indicadors, requisits i accions de millora en l'àmbit de la sostenibilitat, per poder avançar en el compromís responsable de la destinació des del punt de vista comarcal.</p>		
<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Consell comarcal del Baix Empordà</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Administracions municipals i empreses privades</p>		<p>TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:</p> <p>☐ 2023</p> <p>☒ 2024</p> <p>☐ 2025</p>
<p>INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Certificació obtinguda. - Canvis implementats arrel dels requisits que atorga la certificació. 		
<p>SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS:</p> <p>La comarca treballa actualment amb el Sistema Integral de Qualitat Turística Espanyola en</p>		

Destinacions (SICTED) on ja s’ha pogut avançar amb alguns indicadors i requisits relacionats amb la sostenibilitat turística. Aquest any, a més, es treballarà amb un manual de gestió avançada i Responsabilitat Social Corporativa (RSC).

O1.A03	ACCIÓ: Calcular la capacitat de càrrega de destinacions, entorns o equipaments turístics amb tendència a la sobresaturació	
<p>CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L’AGENDA 2030:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>9 INDÚSTRIA, INNOVACIÓ I INFRAESTRUCTURA</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>11 CIUTATS I COMUNITATS SOSTENIBLES</p> </div> </div>		
<p>FINALITAT DE L’ACCIÓ:</p> <p>Calcular la capacitat de càrrega a nivell local d’aquells establiments, equipaments turístics o destinacions (entorns naturals, monuments, etc.) que tenen més tendència a la sobrefreqüentació o massificació turística.</p> <p>Incloure, en aquest àmbit, el control i ordenament dels habitatges d’ús turístic (HUT), limitant el creixement dels mateixos en cas necessari i segons la realitat de cada municipi.</p>		
<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Administracions municipals</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Empreses privades i entitats públiques locals</p>		<p>TEMPS D’EXECUCIÓ DE L’ACCIÓ:</p> <p>☐ 2023</p> <p>☒ 2024</p> <p>☐ 2025</p>
<p>INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reducció del nombre de visitants a les destinacions i equipaments turístics més sobrefreqüentats, especialment en les franges horàries de més saturació. - Volum d’HUTs adaptat i ordenat a la realitat de cada municipi. 		
<p>SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS: -</p>		

O1.A04	ACCIÓ: Atraure noves fonts de finançament per poder donar continuïtat a les línies del pla i la futura planificació en sostenibilitat
---------------	--

<p>CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:</p> 	
<p>FINALITAT DE L'ACCIÓ:</p> <p>Cercar i aconseguir noves fonts de finançament a través de les eines i oportunitats disponibles, per exemple, a través d'un Pla de sostenibilitat turística de SETUR, augmentant la taxa turística local per a que es pugui invertir en realitzar accions conjuntes en sostenibilitat des de les administracions, entre d'altres.</p>	
<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Consell Comarcal del Baix Empordà i administracions municipals</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Grup de treball públic-privat encarregat d'investigar i buscar noves fonts de finançament</p>	<p>TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:</p> <p> 2023</p> <p> 2024</p> <p> 2025</p>
<p>INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Finançament disponible per a executar les accions i objectius marc del Pla. - Recursos recaptats per a dur a terme accions en sostenibilitat. 	
<p>SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS: -</p>	

O1.A05	<p>ACCIÓ: Ampliar i millorar els indicadors de sostenibilitat que ofereix l'Observatori de Turisme del Baix Empordà</p>
<p>CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:</p> 	
<p>FINALITAT DE L'ACCIÓ:</p> <p>Millorar el servei de recaptació d'indicadors comarcals en criteris socials, econòmics i ambientals de la sostenibilitat a la comarca que ofereix l'Observatori de Turisme del Baix</p>	

<p>Empordà. Ampliar i donar més visibilitat a l'apartat d'indicadors de sostenibilitat per a que pugui alimentar les decisions estratègiques de la comarca.</p> <p>Així mateix, fer-ne el degut seguiment i actualització de l'evolució dels indicadors per generar coneixement i estratègies, o generar informes.</p>	
<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Consell Comarcal del Baix Empordà</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Administracions municipals i empreses privades</p>	<p>TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:</p> <p>☐ 2023</p> <p>☒ 2024</p> <p>☐ 2025</p>
<p>INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ampliació i visibilitat dels indicadors en sostenibilitat de l'Observatori de Turisme. - Indicadors consensuats recaptats per l'entitat i actualització anual dels mateixos. 	
<p>SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS:</p> <p>Actualment es desenvolupa el projecte de l'Observatori del Turisme del Baix Empordà, una plataforma que, a través de la recollida de dades, posa a disposició del sector i els ciutadans diferents indicadors relacionats amb l'activitat turística.</p>	

O1.A06	<p>ACCIÓ: Reorientar l'estratègia de xarxes socials de la comarca per tal d'augmentar la participació del sector turístic i la ciutadania</p>
<p>CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:</p> 	
<p>FINALITAT DE L'ACCIÓ:</p> <p>Disposar d'una eina (o eines) que faciliti al sector turístic i a la ciutadania de la comarca formar part de les accions dutes a terme en sostenibilitat turística.</p> <p>Aquest mecanisme pot derivar de l'estratègia de comunicació de xarxes socials que en l'actualitat ja comunica aspectes relacionats amb la sostenibilitat, però potenciant l'enfoc de promoure la participació ciutadana i del sector turístic.</p> <p>Es podrien incorporar, per exemple, mecanismes de votació en temàtiques que afecten a la</p>	

sostenibilitat turística de la comarca i els diferents actors del territori, per tal de fomentar el compromís col·lectiu en sostenibilitat.	
<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Consell Comarcal del Baix Empordà i administracions municipals</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Entitat de monitoratge de dades i empreses privades</p>	<p>TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:</p> <p>☐ 2023</p> <p>☒ 2024</p> <p>☐ 2025</p>
<p>INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nous continguts fruit de la nova estratègia. - Flux d'informació i usuaris que hi participen a xarxes socials. 	
<p>SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS:</p> <p>La destinació disposa d'una estratègia de comunicació a xarxes socials que comunica aspectes de la sostenibilitat, no obstant, es pot ampliar aquest coneixement i potenciar molt més la participació del sector i la ciutadania com a element clau.</p>	

Objectiu 2: Lluita contra el canvi climàtic i reducció de la petjada de carboni

O2.A01	ACCIÓ: Calcular la petjada de carboni de l'activitat turística comarcal
<p>CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>13 ACCIÓ PEL CLIMA</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>11 CIUTATS I COMUNITATS SOSTENIBLES</p> </div> </div>	
<p>FINALITAT DE L'ACCIÓ:</p> <p>Dotar a la comarca d'un sistema de càlcul de la petjada de carboni de l'activitat turística, amb indicadors reals d'on se'n puguin extreure xifres evolutives i fer-ne un seguiment.</p> <p>Per una banda, les empreses han de ser capaces de calcular la petjada de carboni de la seva activitat com a mínim en abast 1 i 2, però idealment també 3. D'altra banda, la destinació ha de ser capaç de calcular la seva petjada de carboni en abast 1 i 2.</p>	
<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Consell Comarcal del Baix Empordà i</p>	<p>TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:</p> <p>☒ 2023</p>

administracions municipals	 2024
Altres actors/entitats involucrades: Assessoria tècnica especialitzada en petjada de carboni	 2025
INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:	
<ul style="list-style-type: none"> - Informes de resultats de la petjada de carboni de les empreses i la destinació. - Possible certificat de càlcul de la petjada de carboni. 	
SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS: -	

O2.A02	ACCIÓ: Crear un programa de mitigació i compensació de les emissions de CO2 enfocat al sector turístic comarcal	
<p>CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:</p> 		
FINALITAT DE L'ACCIÓ:		
<p>Oferir opcions de mitigació/reducció de la petjada de carboni, així com programes de compensació d'emissions de CO2 al teixit productiu turístic comarcal mitjançant, en primera instància, recomanacions i tips per reduir la petjada de carboni i, en segona instància, promovent projectes de compensació actius al territori per a aquelles empreses que no puguin reduir-ne una part o la totalitat de la mateixa.</p> <p>En cooperació amb les Àrees de Promoció econòmica i Medi ambient, es podria també crear una guia de bones pràctiques per a empreses del sector turístic.</p>		
ACTORS INVOLUCRATS:	TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:	
Lideratge: Consell Comarcal del Baix Empordà i administracions municipals	 2023	
	 2024	
Altres actors/entitats involucrades: Associacions sense ànim de lucre comarcals, institucions	 2025	

formatives o assessoria especialitzada en mitigació i/o compensació de petjada de carboni	
INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT: <ul style="list-style-type: none"> - Comunicacions de recomanacions, tips i accions per reduir la petjada de carboni. - Nombre de programes actius de compensació de la petjada de carboni que es promouen. - Nombre d'empreses que s'acullen a algun programa de compensació de CO2. 	
SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS: <p>El Consell Comarcal del Baix Empordà ha realitzat formacions especialitzades en transició energètica, doncs aquest podria conformar un programa per ajudar al sector.</p>	

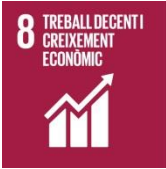

O2.A03	ACCIÓ: Enfortir el grup de treball enfocat a incentivar el disseny i gestió d'un model de mobilitat pública integral sostenible de la comarca	
CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:		
		
FINALITAT DE L'ACCIÓ: <p>Enfortir la Taula de Mobilitat del Baix Empordà, entitat encarregada d'incentivar el disseny i la gestió d'un model de mobilitat pública sostenible per al territori, i consolidar la seva comesa amb un abast sòlid d'estratègies i accions que es puguin materialitzar en els propers anys a la comarca que, a més, tingui en compte els criteris d'ecologia.</p>		
ACTORS INVOLUCRATS: <p>Lideratge: Taula de Mobilitat del Baix Empordà</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Consell Comarcal del Baix Empordà, administracions municipals i altres ens supramunicipals</p>	TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ: <ul style="list-style-type: none"> ☒ 2023 ☐ 2024 ☐ 2025 	
INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT: <ul style="list-style-type: none"> - Nombre de reunions realitzades pel grup de treball. - Nombre d'accions proposades i nombre d'accions dutes a terme. 		

- Grau d'èxit o assoliment de les accions.
<p>SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS:</p> <p>La Taula de Mobilitat del Baix Empordà va néixer amb la finalitat d'impulsar la millora i la transformació d'una mobilitat pública sostenible, de manera consensuada entre diferents agents. Aquesta Taula està conformada per agents públics i privats de la comarca.</p>

O2.A04	ACCIÓ: Implementar mesures d'eficiència energètica als edificis, monuments i instal·lacions públiques	
<p>CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:</p>		
<p>FINALITAT DE L'ACCIÓ:</p> <p>Aplicar mesures d'eficiència energètica en l'àmbit públic, i en tots aquells equipaments i instal·lacions gestionades per aquests organismes (museus, espais culturals o d'altres fins, Ajuntaments, edificis públics d'altres entitats, entre d'altres).</p> <p>Per a dur a terme aquesta acció és necessari, en primera instància, dur a terme un correcte seguiment de consums mensuals d'aquests establiments i implementar mesures reals de reducció del consum energètic d'acord a la realitat de cadascun d'ells.</p>		
<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Administracions municipals</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Gestors dels establiments o les instal·lacions públiques locals</p>		<p>TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:</p> <p>☐ 2023</p> <p>☐ 2024</p> <p>☐ 2025</p>
<p>INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Indicadors dels consums energètics dels edificis i instal·lacions públiques. - Comparatives anuals dels consums i evidències de la reducció dels mateixos. - Accions concretes implementades per a reduir el consum en cadascun d'ells. 		
<p>SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS: -</p>		

O2.A05	ACCIÓ: Creació d'una finestra única informativa d'atenció, orientació i assessorament al sector turístic en matèria sensible al canvi climàtic
<p>CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>4 EDUCACIÓ DE QUALITAT</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>13 ACCIÓ PEL CLIMA</p> </div> </div>	
<p>FINALITAT DE L'ACCIÓ:</p> <p>Augmentar la comunicació en temàtiques sensibles al canvi climàtic que pugui ser d'utilitat al sector turístic per emprendre l'acció (plans de transició ecològica, informació de subvencions, plans de formació al sector, comunicacions de sensibilització..).</p> <p>Aquesta informació pot trobar-se centralitzada en un únic portal o finestra informativa que derivi de l'actual Oficina de Transició Energètica del Baix Empordà (OTEBE), i on s'incorpori el turisme com un àmbit d'especialització.</p>	
<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Consell Comarcal del Baix Empordà i Diputació de Girona</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Administracions locals, institucions formatives o d'especialització en la temàtica, i empreses privades</p>	<p>TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:</p> <div style="display: flex; flex-direction: column; gap: 5px;"> <div style="display: flex; align-items: center;"> ☒ 2023 </div> <div style="display: flex; align-items: center;"> ☐ 2024 </div> <div style="display: flex; align-items: center;"> ☐ 2025 </div> </div>
<p>INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:</p> <p>- Evidències de comunicació actualitzada sensible al canvi climàtic a l'abast del sector</p>	
<p>SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS:</p> <p>Actualment existeix l'Oficina de Transició Energètica del Baix Empordà (OTEBE), que és un ens creat per a impulsar la transició energètica a la comarca mitjançant la potenciació de projectes, l'assessorament general i l'acompanyament als ajuntaments en les polítiques municipals. L'OTEBE està conformada pel Consell Comarcal del Baix Empordà i la Diputació de Girona.</p>	

Objectiu 3: Desplegament d'un model de màrqueting turístic sostenible

O3.A01	ACCIÓ: Elaborar un pla de màrqueting turístic comarcal sostenible
<p>CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>8 TREBALL DECENT I CREIXEMENT ECONÒMIC</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>17 ALIANCES PER A ASSOLIR ELS OBJECTIUS</p> </div> </div>	
<p>FINALITAT DE L'ACCIÓ:</p> <p>Dissenyar un pla de màrqueting turístic comarcal orientat a promoure la sostenibilitat de l'activitat turística a la comarca, que es pugui desplegar en els propers anys i complementi el compromís de la destinació reflectit en aquest pla, per tal de detectar necessitats d'actuació en l'àmbit del màrqueting i la promoció.</p>	
<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Comissió Turística</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Agents públics municipals i supramunicipals de la comarca, empreses i associacions privades, participació ciutadana i consultoria tècnica especialitzada</p>	<p>TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:</p> <div style="display: flex; flex-direction: column; gap: 5px;"> <div style="display: flex; align-items: center;"> ☒ 2023 </div> <div style="display: flex; align-items: center;"> ☐ 2024 </div> <div style="display: flex; align-items: center;"> ☐ 2025 </div> </div>
<p>INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:</p> <p>- Document del Pla de màrqueting turístic del Baix Empordà</p>	
<p>SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS:</p> <p>La Comissió Turística és el principal organisme encarregat de l'execució i el seguiment del model de màrqueting sostenible a la comarca. Per tant, aquesta entitat hauria de ser l'encarregada de liderar aquesta proposta.</p>	

O3.A02	ACCIÓ: Crear un inventari de productes sostenibles existents de la comarca i donar-los visibilitat
<p>CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:</p> <div style="display: flex; justify-content: center; align-items: center;"> <p>12 PRODUCCIÓ I CONSUM RESPONSABLES</p> </div>	

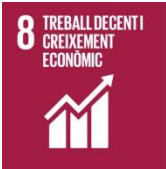

<p>FINALITAT DE L'ACCIÓ:</p> <p>Elaborar un inventari específic d'aquelles empreses i productes sostenibles existents a la comarca, i donar-los visibilitat de cara al turista mitjançant la comunicació, amb la intenció de promoure i donar reconeixement als models de negoci que aposten per la sostenibilitat de la seva activitat i en poden donar exemple. Mantenir aquest inventari actualitzat.</p>	
<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Administracions municipals</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Consell Comarcal del Baix Empordà i empreses privades</p>	<p>TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:</p> <p>☒ 2023</p> <p>☒ 2024</p> <p>☐ 2025</p>
<p>INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nombre de productes o empreses sostenibles a l'inventari. - Nombre de productes o empreses noves que s'incorporen amb el temps. 	
<p>SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS: -</p>	

<p>O3.A03</p>	<p>ACCIÓ: Activar mecanismes de cocreació de producte combinant els productes existents</p>
<p>CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>12 PRODUCCIÓ I CONSUM RESPONSABLES</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>17 ALIANCES PER A ASSOLIR ELS OBJECTIUS</p> </div> </div>	
<p>FINALITAT DE L'ACCIÓ:</p> <p>Fomentar el coneixement del producte existent a la comarca de tots els agents turístics i impulsar la cocreació interterritorial de producte, aprofitant sinèrgies per a generar productes i experiències innovadores i combinades, involucrant diferents actors i oferint també experiències gaudibles en més d'un municipi o territori per desconcentrar i homogeneïtzar l'oferta, també en temporades baixes.</p>	

<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Empreses i associacions privades</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Consell Comarcal del Baix Empordà i administracions municipals</p>	<p>TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:</p> <p>☒ 2023</p> <p>☐ 2024</p> <p>☐ 2025</p>
<p>INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:</p> <p>- Productes i/o experiències combinades creades.</p>	
<p>SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS:</p> <p>El Baix Empordà disposa en l'actualitat d'un programa d'experiències que es podria enfocar per a que aquestes experiències fossin sostenibles.</p>	

O3.A04	<p>ACCIÓ: Realitzar un estudi per identificar i tipificar els <i>visitor persona</i> més atractius per a la comarca en clau sostenibilitat</p>	
<p>CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>11 CIUTATS I COMUNITATS SOSTENIBLES</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>12 PRODUCCIÓ I CONSUM RESPONSABLES</p> </div> </div>		
<p>FINALITAT DE L'ACCIÓ:</p> <p>Orientar l'activitat turística de la comarca a segments de la demanda que siguin sensibles a la visió turística sostenible definida i els valors de desestacionalització i diversificació de producte, mitjançant l'estratègia de <i>visitor persona</i> impulsat per l'Agència Catalana de Turisme per a tipificar aquestes tipologies.</p>		
<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Consell Comarcal del Baix Empordà</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Agència Catalana de Turisme, administracions municipals, empreses i associacions públiques i privades</p>	<p>TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:</p> <p>☐ 2023</p> <p>☒ 2024</p> <p>☐ 2025</p>	
<p>INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:</p> <p>- <i>Visitor persona</i> actuals del Baix Empordà.</p>		

- <i>Visitor persona</i> potencials segons la visió definida i els criteris de sostenibilitat.
SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS: Aquesta acció es realitza des d'entitats turístiques superiors a l'àmbit comarcal, com és el cas del Patronat de Turisme Costa Brava o l'Agència Catalana de Turisme. En tot cas, es podrien consultar els seus estudis i seguir les mateixes línies que proposin.

O3.A05	ACCIÓ: Posar èmfasi en fer campanyes de captació de demanda fóra de temporada
<p>CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>8 TREBALL DECENT I CREIXEMENT ECONÒMIC</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>10 REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS</p> </div> </div>	
<p>FINALITAT DE L'ACCIÓ:</p> <p>Orientar el màrqueting i la comunicació cap a la captació de turisme els mesos de menor afluència (novembre a abril), considerant nínxols de visitant com el sènior, on el calendari laboral no condiciona i és creixent, i tipologies de producte cultural, esportiu, enogastronòmic, basat en el món rural, entre d'altres.</p>	
<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Consell Comarcal del Baix Empordà i Marca Empordà</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Administracions municipals i agències de màrqueting especialitzades</p>	<p>TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:</p> <div style="display: flex; flex-direction: column; gap: 5px;"> <div style="display: flex; align-items: center;"> ☐ 2023 </div> <div style="display: flex; align-items: center;"> ☒ 2024 </div> <div style="display: flex; align-items: center;"> ☒ 2025 </div> </div>
<p>INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evolució de l'arribada de turistes durant els mesos de novembre a abril. - Evolució de la demanda específica per segments de visitant o tipologia de producte. 	
<p>SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS:</p> <p>Les campanyes de captació de demanda a la comarca són liderades per la Marca Empordà, on es destaca la campanya de comunicació Empordà. Es podrien reorientar aquestes</p>	

accions de comunicació a atraure demanda fóra de temporada.

Objectiu 4: Transferència de coneixement i retenció de talent

O4.A01	ACCIÓ: Crear un grup de treball responsable de gestionar la transferència de coneixement i formació al sector turístic de la comarca	
CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:	 	
<p>FINALITAT DE L'ACCIÓ:</p> <p>Compondre un grup de treball de caire públic-privat que s'encarregui de planificar i executar les accions pertinents a incentivar la formació i el coneixement envers la sostenibilitat entre el sector turístic de la comarca.</p> <p>Aquest grup de treball ha d'integrar-se per aquelles entitats que generin formació a la comarca (com per exemple, Associacions d'hostaleria, Cambres de comerç, institucions educatives com el INS Baix Empordà, etc.)</p>		
<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Consell Comarcal del Baix Empordà – Àrea de turisme i Promoció econòmica</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Grup de treball públic-privat amb voluntat de gestionar el model de màrqueting turístic sostenible</p>	<p>TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:</p> <p>☒ 2023</p> <p>☐ 2024</p> <p>☐ 2025</p>	
<p>INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nombre de reunions realitzades pel grup de treball. - Nombre d'accions proposades i nombre d'accions dutes a terme. - Grau d'èxit o assoliment de les accions. 		
<p>SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS: -</p>		

O4.A02	ACCIÓ: Crear unes jornades de sensibilització comarcals envers la sostenibilitat de celebració anual	
CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:		
FINALITAT DE L'ACCIÓ:		
<p>Que aquestes jornades de sostenibilitat serveixin per a transferir coneixement entre el sector: casos d'èxit inspiradors tant a nivell comarcal com internacional, noves tendències globals, principals organismes existents, estratègies en sostenibilitat vigents a nivell Catalunya i com s'estan executant, ajudes, entre d'altres.</p>		
ACTORS INVOLUCRATS:		TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:
<p>Lideratge: Consell Comarcal del Baix Empordà</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Grup de treball encarregat de la formació i transferència de coneixement al sector (O4.A01)</p>		<p>☐ 2023</p> <p>☐ 2024</p> <p>☐ 2025</p>
INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:		
<p>- Jornades de sostenibilitat anuals.</p> <p>- Nombre d'assistents i participants a les jornades.</p>		
SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS: -		

O4.A03	ACCIÓ: Recollir la formació que es realitza a la comarca envers temàtiques de sostenibilitat a la carta i centralitzar-la en un únic programa de formació enfocat al sector turístic	
CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:		
FINALITAT DE L'ACCIÓ:		
<p>Disposar d'un portal únic on s'ofereixen formacions a la carta sobre temàtiques</p>		

<p>relacionades amb la sostenibilitat al sector del turisme: transició ecològica, petjada de carboni, sostenibilitat social, igualtat de gènere, treball digne, conciliació laboral dels treballadors, Agenda 2023 i ODS al sector turístic, entre d'altres.</p>	
<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Grup de treball encarregat de la formació i transferència de coneixement al sector (O4.A01)</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Consell Comarcal del Baix Empordà, administracions municipals i institucions formatives</p>	<p>TEMPS D'EXECUCIÓ DE L'ACCIÓ:</p> <p> 2023</p> <p> 2024</p> <p> 2025</p>
<p>INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Portal de formacions en sostenibilitat adreçades al sector turístic comarcal. - Nombre de formacions anuals al programa o "catàleg". - Nombre de participants i assistents a les formacions que s'ofereixen. 	
<p>SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS:</p> <p>Diverses entitats de la comarca ja realitzen formacions en sostenibilitat, orientades al sector turístic o de manera general. El propi Consell comarcal del Baix Empordà, mitjançant el programa SICTED, realitza dues formacions a l'any al voltant d'aquesta temàtica.</p>	

O4.A04	<p>ACCIÓ: Ampliar el Servei d'Emprenedoria ofert pel Consell Comarcal del Baix Empordà i orientar-lo a desestacionalitzar el sector turístic</p>	
<p>CONTRIBUCIÓ ALS ODS DE L'AGENDA 2030:</p>		
<p>FINALITAT DE L'ACCIÓ:</p> <p>Per tal que el sector turístic del Baix Empordà pugui adaptar noves estratègies de negoci que els permeti obrir tot l'any i fer front a l'estacionalització, incentivar o posar èmfasi en el coneixement d'estratègies que ho puguin fer realitat entre el sector, i fer-ho a través d'un programa de suport com és el Servei d'Emprenedoria ofert per l'Àrea de Promoció econòmica del Consell Comarcal del Baix Empordà.</p>		

<p>En aquest programa es podria oferir un cicle de mentories especialitzades o “tallers pel foment de negocis turístics desestacionalitzadors”. Un exemple que es pot agafar com a referència per la metodologia que aplica és el programa Futurisme, impulsat per Barcelona Activa i l’Ajuntament de Barcelona.</p>	
<p>ACTORS INVOLUCRATS:</p> <p>Lideratge: Grup de treball encarregat de la formació i transferència de coneixement al sector (O4.A01)</p> <p>Altres actors/entitats involucrades: Consell Comarcal del Baix Empordà, institucions formatives, administracions municipals</p>	<p>TEMPS D’EXECUCIÓ DE L’ACCIÓ:</p> <p>☐ 2023</p> <p>☐ 2024</p> <p>☐ 2025</p>
<p>INDICADORS DE SEGUIMENT O ASSOLIMENT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cicle de mentories o tallers i les seves característiques de duració, nombre, etc. - Nombre de participants del sector privat que realitzen les mentories o tallers. 	
<p>SINERGIES AMB INICIATIVES VIGENTS:</p> <p>El Consell Comarcal del Baix Empordà disposa d’un Servei d’Emprenedoria enfocat al sector turístic del territori, liderat per l’Àrea de Promoció Econòmica i on hi participa també l’Àrea de Turisme de l’entitat.</p>	

Cronograma d’actuació

Per tal de complir amb els terminis i períodes d’execució de les accions, s’elabora el següent cronograma metodològic que resum les iniciatives a emprendre en els propers anys:

Taula 16: Cronograma metodològic d’actuació del PSTBE

Acció	2023	2024	2025
O1.A01	X		
O1.A02		X	
O1.A03		X	
O1.A04	X	X	X
O1.A05		X	
O1.A06		X	X

CANVI CLIMÀTIC	O2.A01	X	X	X
	O2.A02	X	X	X
	O2.A03	X		
	O2.A04	X	X	X
	O2.A05	X		
MÀRQUETING	O3.A01	X		
	O3.A02	X	X	
	O3.A03	X		
	O3.A04		X	
	O3.A05		X	X
CONEIXEMENT	O4.A01	X		
	O4.A02	X	X	X
	O4.A03	X	X	X
	O4.A04	X	X	X

Font: Elaboració pròpia.

Agraïments

L'elaboració d'aquest Pla de Sostenibilitat per a la comarca del Baix Empordà no hagués estat possible sense el volum d'actors públics i privats que hi han format part.

En primer lloc, es destaca el lideratge del Consell Comarcal del Baix Empordà en la impulsó d'aquest pla i es vol agrair a Marc Genés i Gemma Descamps la seva implicació i iniciativa en totes les accions dutes a terme durant la confecció del pla, així com a Xavier Dilmé el seu suport i representativitat ofert en tot moment.

En segon lloc, reconèixer el disseny i l'execució tècnica de la metodologia de treball, així com la redacció del present document i de la resta de informes que complementen el coneixement adquirit i les vies de participació dutes a terme, per part de l'equip consultor de Pax# Genuine Tourism Advisors i, més concretament, Pau Pitarch, Laia Escribano, Jordi Castelló, Marina Prat i Juan David Escorcia.

En darrer lloc i major transcendència envers el propòsit del projecte, es reconeix significativament la participació de totes aquelles persones del Baix Empordà que han accedit a participar i formar part d'aquest procés de manera voluntària, mitjançant la contestació de les enquestes que s'han posat en marxa, contribuint a respondre i dedicar part del seu temps a realitzar les entrevistes en profunditat, o al grup de treball que s'ha conformat en el cicle de tallers i que ha estat clau en la definició de les fases estratègiques del pla.

Gràcies a aquests agents aquesta planificació ha estat possible i, en motiu d'agraïment, es creu convenient fer algunes esmenes.

Agata Serafin	Joan Coll	Marta Arenas	Raquel Gonzaga
Alfred Bosch	Joan Ferrer	Marta Moreno	Rody van Egmond
Albert Duch	Jordi Martínez	Martí Sabrià	Roger Duran
Anabel Marin	José Antonio Donaire	Meritxell Serra	Sandra Bisbe
Àngela Galcerán	Josep Capellà	Montse Nualart	Sara Peces
Caroline Hoffmann	Josep María Pla	Nancy Loris	Sean Murray
Carme Velez	Judith Gibert	Narcís Ferrer	Sílvia Romero
Cristina Lora	Judit Lloberol	Nuri Rojas	Sònia Joanals
Eric Mañes	Laura Aranda	Núria Cherta	Tània Ors

Francesc Marsal	Laura Cama	Núria Luna	Teresa Marqués
Gabriel del Prado	Laura Romero	Núria Mestres	Víctor Goitia
Genís Dalmau	Lluís Moliner	Pol Fagés	Violant Blanco
Jaume Guia	Mapi Carabús	Quim Gubau	Yolanda Palau

Bibliografia

94 platges guardonades amb la Bandera Blava 2022 a Catalunya. Govern.cat. <https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/421194/94-platges-guardonades-bandera-blava-2022-catalunya>

ACN (2020, Novembre 25). El Baix Empordà, tercera comarca catalana amb mes població estacional el 2019. *Diari de Girona*. <https://www.diaridegirona.cat/comarques/2020/11/25/baix-emporda-tercera-comarca-catalana-48657644.html>

Consell Comarcal del Baix Empordà (2018). Diagnosi territorial del Baix Empordà. Relat socioeconòmic. <https://docs.gestionaweb.cat/2134/relat-territorial-i-dafo-baix-emporda-1368985.pdf>

Consell Comarcal del Baix Empordà (2018). Diagnosi territorial del Baix Empordà. Mapeig dels agents i recursos utilitzables en el desenvolupament econòmic i en l'ocupació de la zona. <https://docs.gestionaweb.cat/2134/mapeig-agents-i-recursos-baix-emporda-1368980.pdf>

Consell Comarcal del Baix Empordà. Recuperat el juliol de 2022 des de <https://www.baixemporda.cat>

Consorci de les Vies Verdes de Girona. Vies Verdes | VIES VERDES GIRONA. Recuperat el juliol de 2022 des de <https://www.viesverdes.cat/>

Diputació de Girona. XIFRA - Sistema d'Informació Estadística local. Recuperat el juliol de 2022 des de https://www.ddgi.cat/xifra/menu_mun.asp

Empordà Costa Brava. Visit Empordà. Recuperat el juliol de 2022 des de <https://visitemporda.com/>

Garcia Morera, A. (2020, Desembre 23). Mapa interactiu: Els habitatges turístics de Catalunya, municipi a municipi. *Ara.cat*. https://www.ara.cat/data/mapa-interactiu-habitatges-turistics-catalunya-municipis_1_2770643.html

Generalitat de Catalunya. Museus. Recuperat el juliol de 2022 des de <https://museus.cultura.gencat.cat/>

Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya. Recuperat el juliol de 2022 des de <https://www.icgc.cat/>

Institut d'Estadística de Catalunya. Recuperat el juliol de 2022 des de <https://www.idescat.cat/>

Marca Empordà. Recuperat el juliol de 2022 des de <https://www.socemporda.com/>

Observatori del Turisme del Baix Empordà. Inici | Observatori Empordà. Recuperat el juliol de 2022 des de <https://observatoriemporda.com/>

Patronat de Turisme Costa Brava Girona. Web oficial de la Costa Brava i el Pirineu de Girona. Recuperat el juliol de 2022 des de <https://ca.costabrava.org/>

Ports de la Generalitat (2020). Anuari Estadístic 2019. https://ports.gencat.cat/wp-content/uploads/2020/06/Anuari_2019.pdf

Ports de la Generalitat (2022). Anuari Estadístic 2021. https://ports.gencat.cat/wp-content/uploads/2022/04/ANUARI_2021.pdf

Punts de recarrega (2022). Institut Català de l'Energia (ICAEN). <https://xarxarecarrega.icaen.gencat.cat/ICAEN/>

Secretaría de Estado de Turismo. Compromiso de Calidad Turística en destinos. Recuperat el juliol de 2022 des de <https://www.calidadendestino.es/>

Servei Meteorològic de Catalunya. [meteo.cat](https://www.meteo.cat). Recuperat el juliol de 2022 des de <https://www.meteo.cat/>

Torroella de Montgrí – L'Estartit. Pla de Sostenibilitat Turística. Recuperat el juliol de 2022 des de <https://montgrimedes2030.com/>

